

Malachovské noviny

Občasník OÚ a občianskych združení v Malachove

Číslo **2** – august 2011, V. ročník

MALACHOVSKÁ DOLINA získala podporu pre náučný chodník

Sme radi, že po viac ako ročnom zháňaní finančnej podpory na výstavbu Malachovského náučného chodníka sa nám tento rok podarilo získať financie na úpravu jeho začiatku – rekreačnej lúky (z podpory Nadácie Dexia banky), na strednú časť – pod Nemecým vrchom (z podpory banských združení) a na hornom konci doliny – pri Ortútskom jazierku (z podpory nadácie Ekopolis a spoločnosti Slovnaft, realizovaný prevažne banskobystrickými skautmi). Už niekoľko mesiacov pritom čakáme aj na písomné potvrdenie májového ústneho oznámenia o úspešnosti našej najväčšej grantovej žiadosti, ktorá by umožnila realizovať súvislý náučný chodník s ďalšími 8 tabuľami. Zároveň píšeme ďalšie žiadosti o finančnú podporu pri postupnom dobudovávaní MNCH podľa komplexnej štúdie, ktorú dala v roku 2009 vypracovať obec Malachov. Postupne v rámci získaných finančných možností a s pomocou dobrovoľníckej práce viacerých občianskych združení a aj neorganizovaných obyvateľov a návštevníkov Malachova sa nám môže podariť obnoviť kedysi slávnú banskú povesť našej doliny. Viac o plánovaných prácach a brigádach na str. 11.

V súvislosti s dobrými správami ohľadom Malachovskej doliny nesmieme zabudnúť na tých, ktorí zabojovali o to, aby v Ortútoch nebola postavená skládka komunálneho odpadu. Patril medzi nich aj nedávno zosnulý prvý starosta obce **Ján Snopko** (10. 7. 1952 – 16. 6. 2011).

Česť jeho pamiatke!

Príspevok o aktivitách občanov proti skládke a začiatkoch v obci po osamostatnení od Banskej Bystrice pripravujeme do ďalšieho čísla. Uvítame akýkoľvek „materiál“ k tejto téme – fotografie, osobné spomienky, či dokumenty. (lk)

SPOMÍNAME NA VILIAMA LUSTIGA,

pána učiteľa s dušou športovca aj herca, ktorý v Malachove rozprúdil čulý športový a kultúrny život nielen medzi mládežou, ale aj dospelými. Čítajte na str. 6-7.

Foto: archív B. Lustiga: 3. ročník Národnej školy v Malachove, šk. rok 1955-56.

V dnešných časoch je žiakov základnej školy v Malachove pomenej. Foto: archív Z. Púpavovej

ŠKOLA VOLÁ o pomoc

ZŠ s MŠ v Malachove tento školský rok neotvára 1. ročník ZŠ. Zatiaľ čo škôlka praská vo švíkoch, v ZŠ je žiakov príliš málo. Minulý šk. rok sa v škôlke rozlúčili len s 3 predškolákmi, z ktorých všetci odišli z rôznych dôvodov do škôl v Banskej Bystrici. Pripomeňme, že základná škola je, zjednodušene povedané, financovaná zo štátnych zdrojov, zatiaľ čo škôlku financuje najmä obec. Preto je pre obec takáto situácia nevýhodná a dlhodobo neudržateľná.

Riaditeľka školy Mgr. K. Cholvádová má za sebou prvý rok pôsobenia, preto sme jej položili niekoľko otázok ohľadom jej vízie budúcnosti školy. Čítajte na str. 4.

POZVÁNKA

Obecný úrad Malachov v spolupráci s občianskymi združeniami v Malachove

vás pozývajú na

Dni obce 2011,

ktoré sa budú konať v dňoch

23.-24. 9. 2011.

Piatkové tradičné posedenie pri cimbele a sobotnú súťaž vo varení gulášu doplní bohatý kultúrny a športový program a dobré jedlo.

Tešíme sa na priateľské stretnutia a spoločne prežité chvíle.

VYBERÁME ZO ZASADNUTÍ OBEČNÉHO ZASTUPITELSTVA (ObZ)

Úplné znenia uznesení nájdete na:

www.malachov.sk

/ Samospráva / Obecné zastupiteľstvo / Zasadnutia

Na V. (mimoriadnom) zasadnutí ObZ v Malachove dňa 5. 4. 2011 ObZ

- Vzalo na vedomie kontrolu plnenia uznesenia z predchádzajúceho zasadnutia ObZ v Malachove.
- Schválilo prijatie bankovej záruky na sumu 69 213 €.
- Schválilo vystavenie vlastnej blankozmenky za bankovú záruku v prospech Dexia banky Slovensko, a.s. na sumu 69 213 €.
- Schválilo strednodobý úver od Slovenskej záručnej a rozvojovej banky, a.s. Bratislava vo výške 251 600 € (Úprava miestnych komunikácií) – po skontrolovaní diela bude táto čiastka preplatená z eurofondov prostredníctvom Pôdohospodárskej platobnej agentúry.
- Schválilo Vystavenie vlastnej blankozmenky za účelom zabezpečenia pohľadávky Slovenskej záručnej a rozvojovej banky, a.s. Bratislava z úveru v sume 251 600 €.
- Schválilo prijatie dlhodobého úveru v Slovenskej záručnej a rozvojovej banke, a.s. Bratislava vo výške 49 200 € (Úprava miestnych komunikácií – DPH).
- Schválilo vystavenie vlastnej blankozmenky za účelom zabezpečenia pohľadávky Slovenskej záručnej a rozvojovej banky, a.s. Bratislava z úveru v sume 49 200 €.
- Schválilo VZN č. 89/11 – Územný plán aglomerácie B.B. – zmeny a doplnky XXXVI. etapa, Lokalita č. 183 – Dolné Močare.
- Schválilo spolufinancovanie úpravy cesty – Banická ulica.
- Vzalo na vedomie nákup PC a multifunkčného zariadenia.
- Schválilo požiarneho poriadku obce Malachov.
- Vzalo na vedomie informáciu o zámere výstavby športového areálu pri ZŠ s MŠ v Malachove.
- Zvolilo Ing. Katarínu Ivančákovú za člena Komisie verejného poriadku, vzalo na vedomie Rokovací poriadok KVP a schválilo úlohy KVP.

Na VI. zasadnutí ObZ v Malachove dňa 30. 6. 2011 ObZ

- Vzalo na vedomie kontrolu plnenia uznesenia z predchádzajúceho zasadnutia ObZ v Malachove.
- Neschválilo žiadosť o odkúpenie pozemku – Selecký Štefan, p. č. 9110/1.
- Neschválilo žiadosť o odkúpenie pozemku – Kubišová Katarína, p. č. 103/8, 404/37.
- Neschválilo návrh zmluvy o nadstavbe bytov a nebytových priestorov v ZŠ s MŠ Malachov.
- Odporučilo stretnutie komisie v zložení Mgr. Kubišová, Ing. Briedová, p. Gajdúšek, starosta obce O. Slivka a zástupcov rodičov a školy na vypracovanie zámeru športového areálu v ZŠ s MŠ.
- Zobralo na vedomie žiadosť o zmenu ÚP Zmeny a doplnky, doplnok č. 3 „Prímestské rekreačné stredisko Malachov – Medvedica.
- Schválilo záverečný účet obce Malachov za rok 2010.
- Vzalo na vedomie stanovisko hlavného kontrolóra obce k záverečnému účtu za rok 2010.
- Vzalo na vedomie výrok audítora k vykonanému auditu obce za rok 2010.
- Určilo podľa príslušných zákonov plat starostovi obce tak, že starostovi obce Malachov znížilo súčasný (zvýšený) plat o 5 %.
- Schválilo rozpočtové opatrenie č. 4 – Príspevok v hmotnej núdzi pre Miroslava Krnáča vo výške 200 €.
- Schválilo Zásady rozpočtového hospodárenia obce s platnosťou od 1. 7. 2011 so zapracovaním pripomienok uvedených v zápisnici z rokovania ObZ.
- Schválilo rozpočtové opatrenie č. 3 – cestovné náklady.

Na VII. (mimoriadnom) zasadnutí ObZ dňa 11. 8. 2011 ObZ

- Schválilo Zmluvu o dielo č. 1/2011 – Rekonštrukcia spoločnej budovy ZŠ s MŠ v obci Malachov – výmena výplní 1 ks vchodové dvere a 20 ks okien.
- Schválilo Dodatok č. 1 ku Zmluve o nájme nebytových priestorov – Ing. Martin Pál – zmena výšky paušálnych úhrad za elektrinu a plyn a úhrad pri konečnom vyúčtovaní zo strany SPP a SE.
- Schválilo ponechanie výšky nájomného 3000 Sk, t.j. 100 € uvádzanej v Zmluve o nájme nebytových priestorov – Ing. Martin Pál.

Okrem uznesení sú verejne prístupné aj **zápisnice** zo zasadnutí obecného zastupiteľstva, ktoré si môžu občania zatiaľ pozrieť len na obecnom úrade.

Informácie o **termínoch** zasadnutí obecného zastupiteľstva s návrhom programu rokovania sú zverejňované na úradnej tabuli, na www.malachov.sk a prostredníctvom obecného rozhlasu. Na úradnej

tabuli a internete sú tiež zverejňované texty navrhovaných **všeobecne záväzných nariadení** a schválené VZN. Na www.malachov.sk nájdete okrem mnohých ďalších informácií o obci aj rozpočet obce, od januára sú zverejňované **zmluvy, faktúry a objednávky** OÚ Malachov. Sledujte stránku www.malachov.sk, postupne tu budú pribúdať ďalšie informácie, ktoré má obec povinnosť zverejňovať podľa Zákona o slobodnom prístupe k informáciám.

Podnety k obsahu stránky zasielajte na starosta@malachov.sk, prípadne kubisova@gmail.com.

L. Kubišová

PREDSTAVUJEME VÁM

Od mája pracuje na OÚ v Malachove namiesto E. Omastovej **Bc. Ľubica Ciglerová**. Zároveň externe študuje na Ekonomickej fakulte na druhom stupni inžinierskeho štúdia odbor Ekonomika verejných služieb.

Medzi jej voľnočasové aktivity patria turistika, plávanie a Malachov.

Novej posile prajeme, aby sa jej v práci darilo a v Malachove aj naďalej páčilo.

foto: archív Ľ. Ciglerovej

SPÝTALI SME SA ZA VÁS NA OÚ

Odpovedal starosta obce O. Slivka.

• Bude sa tento rok budovať v Malachove kanalizácia?

Je podpísaná zmluva Stredoslovenskej vodárenskej spoločnosti s Ministerstvom životného prostredia na realizáciu diela, čaká sa na preverenie a kontrolu verejného obstarávania zo strany MŽP. Predpokladaný termín začatia je september 2011.

• Pri príležitosti výročia SNP nás zaujímalo, či sa niekto stará o okolie pamätníka padlým partizánom v obci.

V mesiaci august a september prebehne dokončenie a úprava pamätníka, v súlade s návrhom p. Drugu a študentov Nitrianskej univerzity.

• V budove školy bolo vymenených 20 okien a vchodové dvere. Ako sa podarilo získať prostriedky na výmenu a prečo neboli vymenené všetky okná?

Na základe žiadosti Obecného úradu o poskytnutie dotácie, za pomoci pani Ludmily Orsághovej (Pšenákovcej) nám bola poskytnutá dotácia z Ministerstva financií SR vo výške 10 000 €. Výmenu zrealizovala firma XANTO s.r.o. Zvolen. Žiaľ, uvedená dotácia nestačila na výmenu všetkých okien, ale budeme sa snažiť získať prostriedky na to, aby sa dokončili aj ostatné.

• Kto „zabezpečil“ dňa 5. 8. 2011 večer veľkolepý ohňostroj pred obchodom COOP Jednota? Aký je váš postoj k tejto veci – plánujete napr. v budúcnosti vopred upozorniť prenajímateľov sály KD, aby sa podobným excesom vyhli?

Dňa 5. 8. 2011 oslavoval v KD svoje 30-te narodeniny pán Rastislav Barták zo Stúpu. Nikto na OÚ nevedel, že chystá aj ohňostroj, a nikto sa na to na OÚ ani nestožoval, preto to nepovažujem za nič mimoriadne. V budúcnosti môžeme upozorniť prenajímateľov, aby sa podobného konania zdržali.

Požiadajte o zasielanie obecných informácií e-mailom

OÚ Malachov umožňuje občanom, aby informácie, ktoré sú vyhlasované prostredníctvom obecného rozhlasu, a netýkajú sa bezprostredného predaja v obci, dostávali záujemcovia prostredníctvom emailových správ. Ak máte o túto službu záujem, pošlite e-mail na adresu: ou@malachov.sk a do predmetu správy napíšte ODOBERANIE E-OZNAMOV.

Ďakujeme pracovníckam OÚ Malachov, ktoré túto službu zabezpečujú.

ZLOŽENIE OBYVATEĽSTVA MALACHOVA V ROKU 1869

Rok 2011 je jedinečný mimo iného tým, že sme sa zúčastnili na sčítaní obyvateľov, domov a bytov, ktoré si kladie za cieľ vytvoriť prognózu ďalšieho vývoja našej spoločnosti a rozvoja miest a obcí. Štatistický úrad SR nazval toto sčítanie udalosťou desaťročia, ktoré sa prvý krát v histórii realizuje vo všetkých krajinách EÚ. Podobný významný medzník bol aj v roku 1869. Otočme pomyselný list dejín späť o 130 rokov a predstavme si tento výnimočný census.

Základným prameňom pri vypracovaní tohto príspevku bol súpis obyvateľov, domov a hospodárskych zvierat, ktorý sa uskutočnil k 31. decembru 1869. Ide o veľmi vyhľadávaný a často využívaný prameň v genealogicko-demografickom a historickom výskume. Tento súpis je považovaný za prvé moderné štatistické sčítanie obyvateľstva v Uhorsku, ktoré sa potom realizovalo podobne, ako je tomu aj v súčasnosti, pravidelne každých 10 rokov. To znamená, že v období Rakúsko-Uhorska to boli roky 1880, 1890, 1900 a 1910.

Na rozdiel od predchádzajúcich súpisov začína nové sčítanie postupne plniť aj funkciu hospodárskej štatistiky a poskytovať štatistické údaje, a to nielen o obyvateľstve, o jeho počte a zložení, ale súčasne aj o celej ekonomike krajiny.

Sčítaním v Malachove, podobne ako v iných mestách a dedinách, boli poverení sčítací komisári, ktorí vlastnoručne vpisovali do sčítacích hárkov jednotlivé údaje o osobách žijúcich v domácnostiach, stave majetku a chovných zvierat. Sčítacie hárky obsahovali štyri strany, z toho prvá strana uvádzala všeobecné informácie o geografickej lokalizácii obce (tj. krajinu, stolicu a obec) a pokračovala s číselným označením domu a vymenovaním jednotlivých miestností v dome. Druhá a tretia strana sú pre našu sondu do zloženia obyvateľstva Malachova najdôležitejšie. Obsahujú totiž informácie o všetkých obyvateľoch žijúcich v domácnosti a to s uvedením mena a priezviska, pohlavia, roku narodenia, rodinného stavu, náboženskej konfesie a povolania. Ďalej sa tam môžeme dozvedieť o rodisku jednotlivých osôb, o gramotnosti, teda či vedeli čítať a písať a taktiež o prípadnom prechodnom pobyte. Na poslednej štvrtnej strane je zapísaný stav domácich hospodárskych zvierat (kone, dobytok, ovce, kozy atď.). Treba však uviesť, že nie všetky druhy chovných zvierat sa zisťovali.

V súpise sú uvedené všetky osoby žijúce v domácnosti vrátane sluhov, služok, tovarišov a učňov. Jazyk v ktorom bol sčítací hárk v Malachove vyplňaný je slovenčina (napr. neďaleká obec Králiky bola spísaná po maďarsky). Sčítacie hárky sa v niektorých župách a obciach nezachovali. Našťastie pre nás sú hárky z Malachova uložené v kompletnom zložení v Štátnom archíve v Banskej Bystrici. Priblížme si tak jednotlivé rodiny a ich domy, v ktorých v danom období bývali.

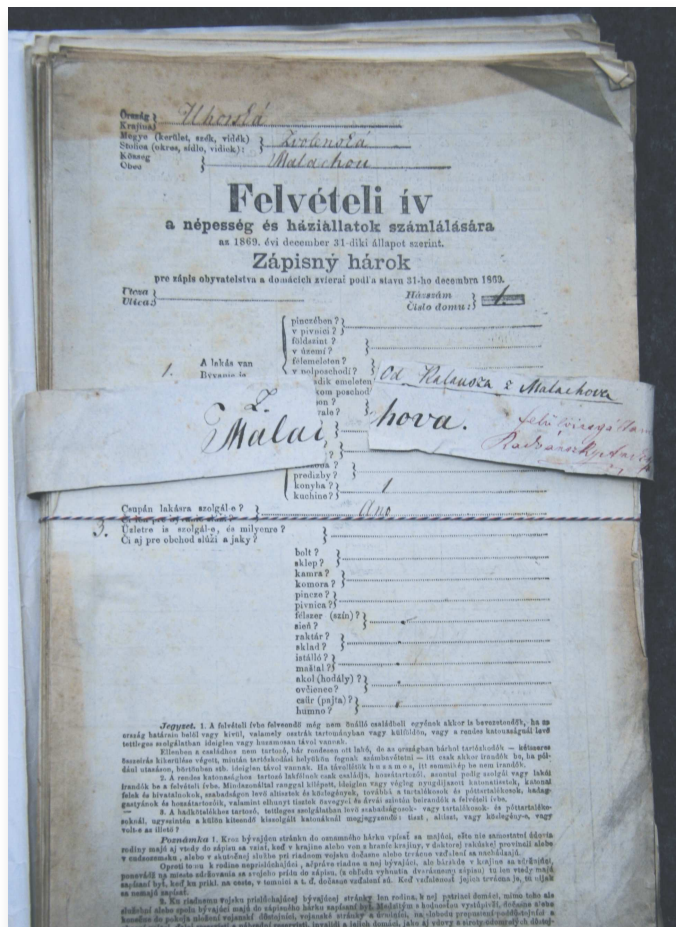
Obyvatelia Malachova v roku 1869

Na základe uvedeného sčítania žilo ku koncu roka 1869 v obci Malachov 354 obyvateľov v celkovom počte 53 domov. Z tohto počtu obyvateľov sa hlásilo k rímsko-katolíckej konfesii 104, k evanjelickej a.v. 249 a k pravoslávii sa hlásil 1 obyvateľ.

V obci registrujeme 78 samostatných rodín. V priemere žilo v jednom dome 6,68 obyvateľov. Rodiskom žien teda neviest sú prevažne iné okolité obce, zriedkavo aj vzdialenejšie miesta z iných uhorských stolíc. Muži boli v tomto smere viac autochtónni, teda mali miestne rodisko.

Rolníctvo a samostatné gazdovanie na hospodárstve bolo najčastejším zaznamenaným povolaním v obci. Takmer žiadne remeslo nenachádzame. Výnimku tvoria Ján Slabey, čižmársky tovariš žijúci v dome č. 1, Štefan Žabka uhlár (dome č. 22) a Juraj Pažitka uhlársky tovariš (dome č. 42). Takýto agrárny ráz registrujeme aj pri okolitých obciach, ktoré patrili rodine Radvanských. Osobitné postavenie mala samotná Radvaň a obec Podlavice, v ktorých remeslo hralo prím. Väčšina dospelých ženskej populácie pôsobila v domácnosti a pri gazdovstve, ale taktiež aj ako slúžky a nádeničky. Zmienka o obecnom dome, ani o nikom kto by vykonával úrad richtára, nie je evidovaná.

Podľa chovu domácich zvierat najväčšie hospodárstvo mali Strelcovci (dome č. 29), Haringovci (dome č. 11) a Krnáčovci (dome č. 9). Spomedzi ťažných zvierat v obci boli preferované najmä kone. Všetkých 22 koní bolo chovaných úhrne v siedmich rodinách. V obci pretrvávajú orientácia na rožný statok, z čoho vyplýva aj celkový už vyššie spomínaný poľnohospodársky charakter obce. Takmer v každom dome chovali minimálne po jednej krave a po páre volov vlastnili Ján Kubiš (dome č. 46) a Juraj Kubiš (dome č. 50). Včelárstvo je doložené na priemernej úrovni, najviac úľov (včelích klátov) 22 ks mali v dome č. 53.

Úvodná strana sčítacích hárkov obce Malachov, foto: autor

Rozhodujúcim ukazovateľom vývoja obce sú jej obyvatelia, ktorí ovplyvňujú jej dynamiku. Kým niektoré malachovské rody sú v obci prítomné len jednou vetvou (napr. Handlovský, Bušovský, Strelec, Vesel, Chovan, Klačan), iné sú viacnásobne zastúpené (napr. Kapusta, Krnáč, Kubiš, Dobrota, Haring). Najpočetnejším rodom v roku 1869 v Malachove boli Kapustovci, nasledovaní Kubišovcami. Najväčšia domácnosť žila v dome č. 7 (rodina Kártiková – 15 osôb) a v dome č. 49 (rodina Kubišová taktiež 15 osôb). Najrozsiahlším domom disponovala rodina Kapustová. Tento dom č. 39 bol členený na 2 izby, 2 komory, 2 predizby a 2 oddelené kuchyne. Iba pri jednom dome je zapísaná pivnica, a to v dome č. 22 rodiny Žabkovej. Najstarším žijúcim obyvateľom obce bol Juraj Haring (dome č. 11) narodený v roku 1785, nasledoval ho Juraj Zvada (dome č. 37) narodený v roku 1798.

Sčítacie hárky podľa jednotlivých domov za obec Malachov sú previazané tenkou bielo-modro-červenou šnúrkou a pruhom papiera na ktorom na líčnej strane (viď obrázky) je napísané doslovne toto: „Z Malachova, od Kalausza z Malachova, felülvizsgáttán Radvánszky Andor“. Z tohto sa môžeme domnievať, že práve Andrej Kalaus bol poverený realizáciou sčítania obyvateľov v Malachove. Priezviská žien sú ponechané v pôvodnom tvare bez prípony -ová. Zaznamenané roky narodenia nie sú vždy presné a pravdivé a treba ich verifikovať ďalším pramenným materiálom, a to najmä cirkevnými matrikami.

Venované pamiatke mojej nedávno zosnulej, milovanej starej mamy Anny Veisovej rod. Šimovej.

Tomáš Cimerman (redakčne krátené)

Sčítanie obyvateľstva v roku 2011

OÚ v Malachove nám poskytol k tohtoročnému sčítaniu tieto informácie: V našej obci pracovali traja sčítací komisári, ktorí mali obec rozdelenú na 3 obvody. Elektronicky bolo sčítaných 225 obyvateľov, 102 bytov a 87 domov. Písomne sa sčítalo 815 obyvateľov, 298 bytov a 221 domov. Sčítanie v našej obci prebehlo bez komplikácií, až na občasné naháňanie našich komisárov psami.

Škola volá ...

Rozhovor s riaditeľkou ZŠ s MŠ v Malachove Mgr. Katarínou Cholvádovou

(dokončenie z 1. strany)

Pani riaditeľka, keďže ste prijali toto miesto, zrejme veríte, že škola tu má budúcnosť aj svoje opodstatnenie. Dokonca ste sem chceli zapísať svoju dcéru, ak by tu mala aspoň jedného spolužiaka/spolužiačku. Na čo by mali brať rodičia v prvom rade ohľad pri výbere školy?

Pred touto otázkou sme stáli aj my ako rodičia tento rok. V prvom rade nás zaujíma, akí ľudia budú s naším dieťaťom robiť, akým spôsobom s ním budú robiť a aké hodnoty sa budú vytvárať v kolektíve. Nakoniec všetko je vždy o ľuďoch. Pre mňa by bolo ideálne dať si dieťa k sebe, veď našu školu poznám najlepšie. A sú tu veľmi dobré deti. Viem, že tu by sa na moju dcéru nič zlé „nenalepilo“. No žiaľ neprijímame z Malachova ani jedného prváka. Samotné dieťa v ročníku – to je viac nevýhod ako výhod. Teraz bude chodiť do preplnenej triedy v Podlaviciach, kde pracovať individuálne s každým dieťaťom v takej miere ako u nás nie je možné. A prečo je individuálny prístup taký dôležitý? Každé dieťa je iné, potrebuje iný čas, iný spôsob na pochopenie rôznych súvislostí, na nachádzanie riešení rôznych situácií. Ak to dosiahne samé, má pocit úspechu a ide ďalej, rastie. Postupne počas štyroch rokov sa učí dosahovať výsledky svojho snaženia rýchlejšie. Ak neumožníme dieťaťu zažívať tento pocit, ničíme mu jeho sebavedomie a snahu pracovať na sebe. Nepriamo ho zaškatulkujeme do slabšej skupiny. Treba si uvedomiť, že pracovné návyky sa vytvárajú do 10. roku života. Preto sme dali naše dieťa do ZŠ v Podlaviciach, keď neďaleko je ZŠ Spojová, o ktorej sa roky šíri ústnym podaním, že je „lepšia“? Sme z Podlavíc, poznáme pani učiteľky na prvom stupni, sú dobré, učia dobre. Robia s deťmi veľa aktivít. Väčšina budúcich spolužiakov sú deti zo škôlky. Prostredie je domáce, pre dieťa nestresujúce. Ak budeme uvažovať o nejakej špecializácii, tak až od druhého stupňa. Mnoho rodičov vidí školu len ako vzdelávaciu ustanovizeň. Na prvom stupni treba kľásť veľký dôraz aj na rozvoj sociálnych vzťahov, ktoré vo veľkej miere ovplyvňujú vzdelanostnú úroveň, schopnosť učiť sa. Ľutujem len, že nebude môcť chodiť do nášho školského klubu. Je to najlepší klub, aký som doteraz videla.

Školy dnes o svojich žiakov súťažia – čím chcete do školy v Malachove prilákať žiakov Vy?

Už minulý rok som hovorila, že by som chcela do školy dostať aj kvalitný športový program, ktorý tu chýba. Čo to prinesie pre deti? Rozvoj pohybových zručností, návyk na pravidelnú športovú poobedňajšiu činnosť – vedieť si organizovať svoj voľný čas – prevenciu proti drogám, rozvoj talentov. Samotný šport je „droga“, ale len ten, ktorý prebieha pravidelne aspoň dvakrát týždenne, hoci len rekreačne. Po troch rokoch ste jednou nohou v zdravom životnom štýle. Po niekoľkých rokoch už nemôžete so športom prestať. Keď ho nemáte, začne vás „svrbieť“ celé telo. Zlepší sa vám kardiovaskulárny systém, sformujú sa vám svaly, vyzeráte dobre. Ak sa naučíte správne používať rekonvalescenciu a pridáte pitný režim, zdravú stravu, žijete zdravo. Toto chceme učiť vaše deti. **Čo to prinesie pre školu?** Viac detí, viac peňazí, skvalitnenie podmienok a prostredia. **Čo to prinesie pre rodičov?** Cieľom je ušetriť rodičom čas a peniaze. Unavený rodič prichádza z práce pre dieťa, cestuje s ním na záujmovú činnosť, čaká naň, cestuje domov. Toto je potrebné absolvovať dva až trikrát do týždňa, aby mala činnosť nejaký výsledok. Je to náročné na čas aj na našu peňaženku. Pri výbere školy môže rodič prihliadať aj na to, či škola dokáže zabezpečiť aj profesionálnu záujmovú činnosť pre jeho dieťa, aby ho nemusel nikam vodiť a aby ho to skoro nič nestálo. Našťastie existuje systém, ktorý to dokáže zabezpečiť. Centrum voľného času. Bolo by márnivé nevyužiť, čo nám štát poskytuje. Škola už zabezpečuje svojou krúžkovou činnosťou umelecké aktivity. Požiadala som preto o pomoc svojho manžela, ktorý sa celý život zaoberá športovou činnosťou detí a mládeže a dokáže prevádzkovať CVČ.

Aké podmienky je nevyhnutné vytvoriť na otvorenie Centra voľného času a spustenie športových aktivít?

Vybudovať športový areál – ihrisko v priestoroch školy a splniť všetky formálne podmienky stanovené zákonom.

Bolo by CVČ prístupné aj iným deťom okrem žiakov tunajšej školy?

Centrum voľného času je pre deti, mládež a dospelých od 0 do 30 rokov.

Bude CVČ slúžiť aj deťom v MŠ?

Samozrejme. Činnosť pre deti MŠ sa sústreďí na doobedňajšie hodiny.

Čo by malo byť v ponuke CVČ?

Nepoznám dieťa, ktoré by nechcelo športovať. Už len zahrať si vybíjanú, bedminton alebo basketbal na jeden kôš zláka aj domasedov. Kopec srandy zažijú deti v zime na bežkách. To všetko bude možné vypracovaním kvalifikovaného programu. Ale to nechám na odborníkov. Chceme začínať s nasledovným programom: všesportová príprava (VŠP), kondičná príprava (KP), raketové športy (RŠ). Pomer 1:1:1.

VŠP: loptové hry, atletika, gymnastika, zjazdové lyžovanie, bežecké lyžovanie.

KP: cvičenia na vytrvalosť, rýchlosť, koordináciu a silu.

RŠ: leto – tenisová príprava, zima – bedmintonová príprava.

Čo je nevyhnutným predpokladom toho, aby sa táto vízia naplnila?

Súhlas obecného zastupiteľstva, vybudovanie športového areálu, založenie CVČ, zabezpečenie strategického investora a prevádzkovateľa CVČ, podpora obce pri vybudovaní športového areálu.

Je toho dosť. Máte predstavu, kto to zabezpečí?

Áno, máme predbežný súhlas obecného zastupiteľstva. Manžel prisľúbil investíciu do vybudovania športového areálu, zriadenie a prevádzkovanie CVČ. Pán starosta Ondrej Slivka prisľúbil pomoc obce pri budovaní športoviska.

Za rozhovor ďakuje Ľ. Kubišová

Čo nového v ZŠ s MŠ?

V našej materskej škole sa tešíme najmä na **nové deti**, ktoré k nám pribudnú počas nového šk. roka. Sú to: Dávid Benjamín Horváth, Tobias Dobrota, Maxim Koreň, Richard Krnáč, Laura Dobrotová, Juraj Kubiš a Matúš Bednár.

Z priestorových dôvodov sme nemohli prijať ďalšie 3 deti, čo nám je veľmi ľúto.

V MŠ k nám pribudne aj **nová pani učiteľka**, Danko Benčíková, ktorá býva s rodinou v Malachove. Inak pokračujeme v tej istej zostave ako minulý rok, t.j. Mária Sláviková (zástupkyňa ZŠ s MŠ), Mgr. Janka Kašperová a Mgr. Simonka Rajnohová.

Lúčime sa s našimi už prváčikmi: Lianou Michalčíkovou, Johankou Ličkovou a Samkom Šušelom, ktorí budú navštevovať školu v Banskej Bystrici a už piatačkami Margarétkou Hózovou a Lenkou Dobrotovou, ktoré nastupujú do 5. roč. v ZŠ Radvaň. Všetkým prajeme, aby sa im v novom prostredí páčilo a dobre si rozumeli s novými spolužiakmi aj vyučujúcimi, a aby všetkým ukázali to dobré, čo v nich je. Sme radi, že Margaréta a Lenka zostávajú členkami nášho muzikálového divadla.

Máme aj **nové okná!** Práve kvôli výmene okien a následnému upratovaniu sme škôlku otvárali o niekoľko dní neskôr, ako bolo naplánované (až 11. 8.). Pri upratovaní pomohli: Darina Kukučková, Zuzana Púpavová, Viera Fašková, Božena Horváthová, Zuzana Ursínyová (Kubišová), Zdena Klačanová, Dáša Kapustová, učiteľka Kašperová a zástupkyňa Sláviková. Rodina Barteltovej sa postarala o vyteповanie kobercov v MŠ a ZŠ. Všetkým veľmi pekne ĎAKUJEME!

ĎAKUJEME aj **OZ Malachovská škola** za celoročnú spoluprácu a krásnu záhradu s ihriskom! a aj ostatným rodičom, ktorí sa zúčastňovali brigád za ochotu pomôcť!

PROSÍME VŠETKÝCH RODIČOV, ABY SA ZAPÁJALI DO BRIGÁD, KTORÉ SA BUDÚ ORGANIZOVAŤ A TAK SVOJÍM DIELOM PRISPĚLI K TOMU, ABY SA ICH DETI CÍTILI V ŠKOLE DOBRE A BEZPEČNE. OKREM BUDOVANIA IHRISKA JE POTREBNÉ PRAVIDELNE KOSIŤ ŠKOLSKÝ DVOR, KEĎŽE OBEČ TO NEDOKÁŽE ZABEZPEČIŤ. UVÍTAME AJ POMOC OSTATNÝCH RODIČOV A PRIATELOV ŠKOLY, KEĎŽE IHRISKO MÁ SLUŽIŤ VŠETKÝM DEŤOM V MALACHOVE.

M. Sláviková, K. Cholvádová

OZNAM

Začiatok školského roka v ZŠ je 5. 9. 2011 o 10:30 h.
MŠ začína ako vždy o 6:30 h.

NA MDD BOLO TENTO ROK PRIHLÁSENÝCH 97 DETÍ

Tohtoročné oslavy Medzinárodného dňa detí sa konali **v areáli TJ Slovan Malachov 4. 6. 2011**. To, že väčšina detí aj rodičov odchádzala spokojných je zásluha väčšieho počtu ľudí, ktorí sa podieľali na príprave a realizácii aktivít pre deti na ihrisku aj mimo neho. Hlavný organizátor akcie – **OZ Malachovská škola** – zabezpečil naplánovanie a koordináciu aktivít, získanie sponzorov/financovanie a guláš pre všetkých dobrovoľníkov zdarma.

Ako stále zdôrazňujeme, oslavu Dňa detí je ťažké organizovať rodičom, najmä tých menších detí, keďže sa tento deň chcú venovať najmä im. Napriek tomu sa našlo niekoľko takých, ktorí venovali svoj čas a energiu v prospech všetkých. Veľká vďaka patrí **Lýdii Necpalovej** za to, že vymyslela a zorganizovala Rozprávkový les. Len ona a jej najbližší vedľa, koľko času a ľudí si vyžiadala celá táto akcia – veď predtým, ako sa mohli do lesa nastahovať rozprávkové bytosti aj so svojimi kulisami bolo treba les vyčistiť, kulisy vyrobiť, kostýmy pozháňať – a najmä nahovoriť dosť ľudí (14!), ktorí by si ich obliekli a predviedli sa v nich deťom. Lýdia Necpalová s **Annou Necpalovou** pripravili pre deti aj balíčky so sladkosťami.

Ďalšími hrdinami dňa boli pre mňa otcovia **Maroš Horník a Milan Mojiš**, ktorí sa podujali navariť dva guláše a tiež pripraviť a vydať parky pre deti. Vďaka pohotovej pomoci ďalších rodičov či starých rodičov to nakoniec všetko zvládli s úsmevom na tvári.

Ježibaba z perníkovej chalúčky sa deťom veľmi tešila.

Veľké ďakujeme vyslovujeme všetkým, ktorí sa pričínili o zdarný priebeh celého dňa:

- **naším dôchodcom** za zabezpečenie chutných zákuskov, ktoré si mohli dopriať malí aj veľkí,
- **mladým Malachovčanom** – bývalým žiakom tunajšej školy, ktorí pomohli **vyučujúcim ZŠ s MŠ v Malachove** pri súťažiach s deťmi, v Rozprávkovom lese aj s malou ZOO,
- všetkým **chovateľom**, ktorí požičali svoje zvieratká, aby si ich mohli deti pozrieť zblízka. Sme radi, že sme mohli na ihrisku vidieť aj kobyľu Zuzu, s ktorou sme sa stretli na Mikuláša!
- **chlapcom s airsoftovými zbraňami a policajtom**, ktorí predviedli prácu so služobnými psami,
- **Borisovi Krnáčovi** za ozvučenie a hudobný doprovod a **Ive Mikšíkovej** za neúnavné moderovanie celej akcie,
- **Martinovi Pálovi** za všestrannú pomoc a podporu,
- **členom TJ** za organizovanie náboru do futbalového oddielu chlapcov a futbalového zápasu a organizačnú pomoc,
- **pracovníckam obecného úradu** za pomoc s vyzbieraním štartovného.

A nakoniec prišiel aj ... **pán starosta** so zmrzlinou, ktorá nám veľmi dobre padla.

Ďakujeme **sponzorom** – **pánovi Haringovi** za zmrzlinu (spod Pamätníka), **Márii Snelderovej**, **Danielovi Kapustovi** a **DK Rámovanie**, **manželom Georgievovcom**, **firmám LEGO**, **Slovenská pošta** a **Phoenix Zeppelin Caterpillar**.

Je sympatické, že pri príprave, organizácii a v priebehu celého Dňa sa zišli všetky generácie Malachovčanov. Veríme, že to bolo prínosom nielen pre deti, ale aj pre nás ostatných, a že sa budeme pri podobných príležitostiach stretávať aj naďalej. Držíme palce našim

Ved' jej museli vyzdobiť domček maľovanými perníkmi.

malým futbalistom, aby im chuť do tréningu vydržala a mohli sme sa tešiť z ich výkonov na zápase počas ďalšieho MDD. (Viac o tréningoch detí v príspevku TJ Slovan Malachov).

L. Kubišová, foto: M. Galková, Z. Púpavová

OZ Malachovská škola v akcii

Už nás je 38! Už sme si aj vyskúšali, ako sa nám spolu pracuje na brigádach, pri ktorých sme zveľaďovali bezprostredné okolie našej školy. Pomáhali aj naši rodinní príslušníci a rodičia detí, ktoré navštevujú škôlku alebo školu. Tých brigád bolo niekoľko, práce bolo veľa – upravovali a čistili sme terén, hrabali sme, siali trávu, opravovali pieskovisko, vyrobili veselé preliezačky z maxi pneumatík, drevené lavičky na sedenie, kladinu na lezenie, drevené stupienky na preliezanie, sadili sme stromčeky, kosili sme trávu ... Teraz okolie našej školy vyzerá ako sa na poriadnu základnú školu s materskou školou patrí.

Každá z brigád mala nejaké naj... naozaj ... najštedrejšia – pri nej nám náš dvorný kuchár navaril parádny guláš ... najkreatívnejšia – pri nej sa naplno prejavil maliarsky talent niektorých z nás a z nudnej pneumatiky sa stala najoriginálnejšia na svete ... najdlhšia – niekoľkodňové opracovanie dreva na všetky preliezačky a lavičky ... najčastejšia – kosenie trávy ... Výsledok je naozaj úchvatný a všetkých nás teší.

Detúrence, to nie je všetko. Do konca roka pribudne ešte nejaká preliezačka alebo prevažovačka. Veď peňazí nám pribúda. Minulý školský rok sme pri akciách Mikuláš, karneval, z divadelného predstavenia Hľadanie šťastia a z akcie Deň rodiny zo vstupného a aj z predaja v bufete pre vás vyzbierali 568,01 eur. Pribudli aj sponzorské finančné dary – 90 eur venoval OZ pán Benický, 500 eur sme získali z projektu v rámci Zamestnaneckého grantového programu Nadácie Orange prostredníctvom L. Hopjákovskej a R. Semenika, ktorí prispeli ďalšími 50 eurami.

Ďakujem všetkým vám, ktorí ste akokoľvek pomohli. Verím, že sa nehneváte, že som vás nemenovala a nenapísala, čo všetko ste nezištne spravili. Určite by som na niekoho alebo na niečo zabudla a to nechcem. Verím, že dobrý pocit z vykonanej práce a konkrétného výsledku, ktorí určite všetci máme, nás dostatočne napíňa a je tou správnou odmenou.

Ešte raz ďakujem. Cítim veľkú radosť.

M. Galková (pokladníčka OZ MŠ), foto: M. Galková

Otcovia P. Kubiš, M. Galko a R. Ličko pri výrobe drevených prvkov na školskom dvore.

Viliam Lustig

(5. 2. 1925 – 17. 10. 2007)

Kto ho nepoznal, ani by neveril, že ten prísny pán učiteľ, keď sa otvorila opona, tam stál ako herec – humorista Burian. Javisko to bola jeho parketa. " (ZK)

Staršie generácie Malachovčanov často spomínajú nebohého učiteľa Lustiga, ktorý v Malachove pôsobil v rokoch 1948/49 – 1966, najskôr ako učiteľ, potom ako tajomník MNV. Podľa všetkého to bol veľmi čínorodý človek – hral aj režíroval divadlo, premietal filmy, hrával aj trénoval futbal, lyžoval, hrával na harmóniu, robil osvetu ... Ako učiteľ bol prísny, často si pomáhal aj telesnými trestami, napriek tomu naňho žiaci spomínajú len v dobrom. Príchod V. Lustiga do Malachova opisuje pani Zuzana Kubišová (ZK) takto: „Ja s kamarátkou Ankou Kubišovou, teraz Nátanovou, sme boli jej otcom, uťčekom Ondrom, presbyterom¹ na EV fare v Radvani, poslané pána učiteľa čakať na stanicu v Radvani ... Vlak zastal a vystúpil vysoký, chudý muž s peknou mladou ženou – manželkou. To asi bude on, a bol. Naložili sme kufre na drevený vozík a hybaj domov, u Ištvanov mali bývať. Spokojné s výzorom pána učiteľa sme premýšľali, aký bude, dobrý, zlý, prísny? Prísny naozaj bol, nechával nás po škole, písali sme testy aj 100 krát – nebudem vyrušovať, nezabudnem si domácu úlohu a pod.“

Máriu Dobrotovú učil V. Lustig v rokoch 1949-51. Spomína, že v jednej triede boli spolu 3 ročníky – asi 30 žiakov. Ako hovorí „to, že prišiel do Malachova bola naša záchrana, lebo sme školu začali brať vážne. Boli sme tretiaci a nevedeli sme súvisle čítať, lebo sme chodievali zbierať rôzne lesné plody a nám sa to páčilo, ale v učive sme zaostávali. Keď prišiel pán Lustig, tak sme museli zarezávať, a to bolo pre nás ťažké. Kto nebol pripravený na vyučovanie, dostal palicu na ruky.“ Čo na to rodičia?, spýtala som sa. „Žiaden rodič sa neprišiel preto s pánom učiteľom vadiť a ani my sme sa doma neštábovali, lebo by sme ešte aj tam boli dostali. Pán učiteľ mal rešpekt nielen u nás žiakov, ale aj u ostatných ľudí v obci.“ hovorí Z. Kubišová. Obom žiačkam utkveto v pamäti, že počas telesnej výchovy, ktorú mávali vonku – telocvičňa nebola (chodilo sa do starej drevenej školy, ktorá stála na mieste, kde teraz býva Juraj Hronec na Baníckej ul. č. 30) sa hrával futbal, ako aj veľakrát počas veľkej prestávky. Nacvičovali aj divadlo, do čoho učiteľ zapojil všetky deti – tí, čo neúčinkovali mali za úlohu vyzdobiť školský dvor a pripraviť pódium.

Eva Horská, rod. Kubišová, sestra vyššie spomenutej Anky Kubišovej, spomína na svojho učiteľa takto: „V škole bol vždy poriadok a disciplína. Všetci žiaci rešpektovali pána učiteľa. Na telesnej výchove bol ako náš starší kamarát. Najradšej sme hrávali futbal ... Niekedy hrali dievčatá proti chlapcom, vtedy v družstve dievčat hral aj učiteľ. Chlapci ho nešetřili a s chuťou útočili. Keď boli zmiešané družstvá, najlepšie futbalistky – ako bola Zuzka Do-

brotová alebo Mária Kanková, smelo zaútočili na protihráča – učiteľa, a niekedy aj úspešne. To bolo napätia, radosti z úspechov i smútku z prehry! Tešili sme sa aj na hudobnú výchovu. Pán učiteľ hral na harmóniu a my sme s nadšením spievali ... Hlasivky sme trénovali okrem školy každú nedeľu v kostole ... Často sme chodili na výlety do prírody. Pán učiteľ nás učil poznávať okolie obce, stromy, rastliny a živočích. Výnimočný bol celodenný výlet do Bratislavy na konci školského roku.“

Pre futbal získal Lustig nielen deti, ale aj dospelých. Dá sa povedať, že stál pri zrode futbalu v Malachove. Ako sa píše v Športovom spravodaji TJ Slovan Malachov č. 2, popri vytvorení podmienok pre hranie futbalu – ihriska, výstroje a pod. „druhou najväčšou úlohou bola organizačná práca ako prihlásiť mužstvo do súťaže, vybaviť potrebné formality, získať mužov pre tento šport a vysvetliť pravidlá futbalu. Bolo šťastím pre Malachov, že prišiel v roku 1949 do Malachova učiteľ, ktorý tomuto športu rozumel, mal s ním, ako hráč Turčianskych Teplíc, skúsenosti a s jeho pomocou a cieľa-vedomou prácou bol v Malachove založený futbalový oddiel, ktorému sa stal aj predsedom. Bol to Viliam LUSTIG.“ V. Lustig bol aj prvým trénerom futbalového oddielu SOKOL Malachov

Prvé družstvo futbalistov s kapitánom Lustigom.

a dosiahol s ním veľmi pekné úspechy. Jedným z tých, s ktorými hrával bol aj Ján Dobrota – Rumančok, ktorý naňho spomína takto: „Ako tréner vedel vždy pozdvihnúť náladu v mužstve, aj keď sa mu práve nedarilo. Najväčším úspechom futbalistov Malachova bol postup do krajskej súťaže v roku 1952, na ktorom mal najväčšiu zásluhu tréner a kapitán mužstva Viliam Lustig.“ J. Dobrota spomína aj na to, ako V. Lustig zakúpil v rámci osvetovej besedy prvý televízor v Malachove. „To sa chodilo pozeráť na hokejové zápasy z majstrovstiev sveta aj 50 ľudí a sála v kultúrnom dome sa otriasala od povzbudzovania vzrušených pozerajúcich.“

Futbalu na začiatku pomohlo aj ochotnícke divadlo, ktorému Lustig vdýchol nový život. Režioval a bol aj vynikajúcim hercom. Pani Anna Kohútová spomína, ako jej dal režisér Lustig zabráť v hre „Magduška“, kde hrala hlavnú predstaviteľku a mala tam omdlieť. Nohy aj ruky mala celé doudierané, a jej bývalý učiteľ jej podľa vlastných slov takto „dával zabráť“ za to, že mu kedysi chodila poza školu. Teraz už s úsmevom opisuje, ako sa ho ako žiačka nesmierne bála po tom, ako im v škole všetkým nadelil po rukách, keď sa nikto nechcel priznať k nalomeniu trstenice. M. Dobrotová: „Zaužívalo sa, že každý rok sa odohrali dve divadlá, s ktorými sme chodili na okresné súťaže aj vystupovať do okolitých obcí. Na posedeniach po predstaveniach nám rozprával svoje zážitky – ako ho prijali spolu s M. Kráľovičovou do SND (ale on si vybral učiteľské povolanie), alebo ako pri nacvičovaní hry „Kubo“ chodil pozorovať ujka Kuželovie, aby dobre stvárnil postavu, ktorú mal hrať, a tak hodiny strávil u Kuželov a ujovi pomáhal kŕmiť statok.

Pod jeho vedením sa medzi mládežou v Malachove rozvinul vzťah k športu a kultúre. Okrem futbalu sa začal súťažne hrať aj stolný tenis, neskôr začalo aj lyžovanie. Každý rok sa organizovali futbalové turnaje a na jednom z nich (r. 1969) bol aj federálny ťah Športky, ktorý prenášala televízia, a bola to zásluha práve V. Lustiga.”

Federálny ťah Športky
v Malachove
v roku 1969.

¹ E. Horská, rod. Kubišová: „Môj otec bol vtedy evanjelickým kurátorom, čo bola najvyššia cirkevná hodnosť v obci. Organizoval cirkevný život, vyberal cirkevnú daň, spolupracoval s obecnými predstaviteľmi. Evanjelický radvanský farár pán Seneš poradil MNV v Malachove, aby ubytovanie nového učiteľa prejednal s obecným cirkevným kurátorom Ondrejom Kubišom.“

² E. Horská: „Naposledy sme sa s ním stretli v jeho byte na Mládežníckej ul. pri oslave jeho 80-tych narodenín. (Nebohý) pán starosta J. Snopko, bývalé žiačky Marienka Žabková, Elenka Cimermanová a Eva Horská mu blahoželali k sviatku, poďakovali za prácu v škole i v obci Malachov.“

Veľmi nás potešilo, keď sa nám ozval Lustigov mladší syn Boris, ktorý priniesol množstvo fotografií (najmä z futbalu a divadla), a ktorý sa s nami podelil o spomienky na svojho otca aj na život svojej rodiny tu v Malachove.

Otec pochádzal z Turca, vyrastal v Dubovom v rodine živnostníka. Študoval v učiteľskom ústave v Turčianskom sv. Martine. Ako 19-ročný vstúpil do Slovenskej armády, s ktorou bojoval v SNP. Po zajatí v r. 1944 sa dostal do vojenského zajateckého tábora v Nemecku a po návrate po skončení vojny si dokončil školu v Banskej Bystrici. Prvé roky pôsobil v Opave pri Velkom Krtiši, kde sa zoznámil so svojou budúcou manželkou Ruženkou, a spolu s ňou prišiel do Malachova. Bývali najskôr u Kapustovcov (z Fatry), kde sa narodil aj starší brat Igor (r. 1950), po postavení Kultúrneho domu v r. 1952 sa presťahovali do bytu, ktorý bol v priestoroch terajšieho obecného úradu, kde sme bývali až do svojho odchodu do Banskej Bystrice v roku 1966.

Pán Lustig, zaspomínajte si na svojho otca v časoch, keď ste žili tu v Malachove. Učil aj vás? Čo ho najviac tešilo a trápilo v tých časoch, aký to bol otec?

Mňa už neučil. Pravdaže si rád spomeniem na roky prežité v Malachove. Ako otec bol na nás prísny, ale spravodlivý, tak ako v škole vedel použiť trstenicu, tak doma to bola elektrická šnúra od žehličky. Spomínam si na výlety na Suchý vrch, ako nás viedol k tomu, aby sme športovali, boli slušní a úctiví k starším ľuďom. Trápenia na seba nedal poznať, ale na jedno si predsa spomínam, výstavba novej školy, ktorá sa nedokončila za jeho pôsobenia v Malachove.

A za čo bola tá šnúra od žehličky?

Mali sme aj domáce povinnosti – doniesť vodu, nakoľko vtedy vodovod ešte nebol, poupratovať, v zime pripraviť pec, aby sa mohlo zakúriť, každý deň ísť do Solivajsov po mlieko, ale za to sa šnúra nepoužívala. Keď ale na brata žalovali, že chytil ryby v potoku, alebo ja som bol na cudzích uhorkách, tam to už malo svoje opodstatnenie a pomáhalo to.

V. Lustig so synom Borisom,
vnučkou Katkou, vnukom Borkom s manželkou
a pravnúčencami Maťkom a Paulínkou v roku 2005.

Prečo odišiel z Malachova? Kde pracoval potom?

Neviem kedy presne zmenil zamestnanie, ale asi od 1957-1960 bol tajomníkom – starostom v Malachove a potom išiel pracovať na okresný národný výbor v B.B. A celkove z Malachova? Bola to bytová otázka, hoci ho nahovárali na výstavbu rodinného domu. Kamaráti futbalisti mu hovorili – Vilo neodchádzaj, postavíme ti tu dom!

Spomínal niekedy na Malachov, chodieval sem?

Pravdaže chodil, veď ešte trénoval futbalistov, mal tu priateľov. Čím bol starší, tým toho bolo menej, ale 60-tku oslavoval v Malachove. Keď boli v obci nejaké výročia, tak na neho nikdy nezaбудli, vždy dostal pozvanie. Dokonca keď mal 80 rokov, prišli mu domov gratulovať už nebohý starosta J. Snopko, E. Horská a M. Dobrotová ².

Váš otec bol asi komunistom. Čo hovoril na pád komunizmu a ako prežíval obdobie po zmene režimu?

Áno bol komunist a v čase pádu komunizmu bol už dôchodcom. Bol rád, že môže vidieť svojho syna, nevestu a tri vnučky, ktorí žijú v Nemecku. Môj starší brat Igor tam emigroval v roku 1968. Obdobie po roku 1968 bolo dosť tvrdé, boli previerky, vyhadzovali ľudí zo strany i z práce. Mal to dosť naklonené za emigráciu syna do Nemecka, no bol tu človek, ktorý mu vtedy pomohol, a na ktorého vždy spomínal. Bol to Samo Nátan a ja sa aspoň takto poďakujem jeho rodine.

Áké sú vaše spomienky na život v Malachove?

To bolo moje detstvo, keď sme sa navyštrajali s kamarátmi Miroslavom Solivajsom, Vilom Dobrotom, Vierkou Vajsovou, Palom Klesniakom atď. Kúpanie pod Skalkou, kosenie lúk u Solivajsov a nezabudnuteľná chuť mlieka od Maliny. Ľudia v Malachove boli ochotní, zapálení – všetko sa robilo svojpomocne – kultúrny dom, družstvo, stavala sa škôlka (terajší Zborový dom).

Viliam Lustig pôsobil až do svojich 81 rokov ako dobrovoľný funkcionár na Okresnom futbalovom zväze, kde rozdeľoval rozhodcov na zápasy. Po smrti manželky v roku 2001 žil sám, bol samostatný a sebestačný, rád varil, vedel upiecť aj tortu. Zomrel rýchlo a nečakane na zápal pľúc vo veku 82 rokov.

Áký to bol človek? „Mal chyby, ako každý z nás, no jeho vystupovanie bolo vždy dôstojné. Okrem toho, že bol prísny, bol aj vtipný,“ vraví Z. Kubišová. „Spomínam si na pána Lustiga ako na čestného, pracovitého a ochotného človeka,“ hovorí M. Dobrotová a pokračuje: „Mám taký návrh – nech sa športový štadión volá ŠŠ V. Lustiga. Myslím si, že by mu aspoň takto Malachov mohol poďakovať za prácu, ktorú vykonal pre rozvoj našej obce.“

Čo vy na to, Malachovčania?

L. Kubišová, foto: archív B. Lustiga

NAŠE DIVADLO SA DOŽÍVA 80-TKY

Rok 2011 je pre naše ochotnícke divadlo veľmi výnimočný. Oslavujeme totiž úctyhodných 80 rokov svojej existencie. Za celé to dlhé obdobie sa láska k doskám, ktoré znamenajú svet, prenášala z pokolenia na pokolenie. V každom období sa našla hŕstka nadšencov, ktorí sa stretávali s radosťou, láskou v srdci a nadšením.

S hrdosťou sa obraciame do minulosti, keď naši rodičia, starí rodičia, ba dokonca prastarí rodičia s ľahkosťou a odhodlaním prekonávali všetky úskalia doby, nevzdávali sa a tešili a spríjemňovali život svojim súpútnikom.

Dnes je situácia trochu iná. Ťažšia, komplikovanejšia? Ťažko povedať. Zostalo nás naozaj len pár a len veľmi ťažko získavame nových členov. No možno sa nám blýska na lepšie časy, lebo máme prísľub na spoluprácu od niekoľkých mladých ľudí z obce – tak si tuho držíme palce. Dnes, keď je doba „nadvuková“, času je veľmi málo a priority sa presúvajú, sme naozaj radi, keď sa nám podarí nastudovať nejakú hru a zdarne ju aj odpremiérovať. Že to ešte robíme, je aj zásluha našich divákov, lebo nie je nič lepšie a opojnejšie ako pozitívne reakcie, smiech, potlesk, či vzájomná súhra medzi hercami a divákmi. A keď štrbinkou v opone vidíme, že sála je plná ... čo viac si môžeme priať. Sme vďační nášmu publiku, za vernosť a za všetko.

Bačova žena, režisér V. Lustig – z archívu B. Lustiga.

Keď porovnávame minulosť so súčasnosťou, predsa len nachádzame pár podobností. Jednou z nich je, že v každej dobe sa našli celé rodiny, ktoré prepadli láske k divadlu. Venovali sa rôznym činnostiam, od režisérskej práce, cez herectvo, až po technické práce. Je to zaujímavý úkaz a tak veríme, že dnešní mladí divadelníci vstúpia lásku k divadlu do srdiečok svojich detí a tak sa niť nepretrhne a divadelné Vianoce budú pokračovať ešte mnoho rokov. Tiež podmienky skúšania sa na seba podobali. V dávnejšej minulosti sa skúšalo v pivničných

Predstavenie pod vedením V. Lustiga, bližšie informácie uvítame.

*Jozef Hollý:
Kubo,
Vianoce 1989.*

*Vladimír
Hurban: Zem,
Vianoce 1992.*

priestoroch krčmy, kde bola zima, v nedávnych časoch sa skúšalo v kultúrnom dome a tiež v zime. Niekedy sme mali pocit, že v sále je chladnejšie ako vonku. Herci boli naobliekaní v kabátoch, rukavičiach, obalení šálmi a zistiť, či a ako zapájajú mimiku bolo nemožné. Niekedy sa podarilo skúšať v autobuse MHD na konečnej, kde bolo teplejšie, alebo sme sa všetci vtesnili do kuchyne či obývačky u niekoho z nás – väčšinou u režisérky. A tak nebolo nijakou zvláštnosťou, že do premiéry sa choroba posúvala od jedného k druhému ... Dnes je to v porovnaní s minulosťou absolútny luxus. Čítačky v teplúčku vo vlastnom klube, skúšky v pretemperovanom „kultúráku“.

Nech nám je odpustené, že nebudeme menovať všetkých tých, ktorí sa tak či onak pričínili o dobré meno nášho divadla. Za to dlhé obdobie je tých ľudí veľmi veľa a spomenúť len niektorých by bolo neúctivé. Len na oslavy 75. výročia sme pozvali 135 ľudí, ktorí sa v rôznych obdobiach zapájali do činnosti súboru. Nedá nám ale nespomenúť aspoň režisérov a výpovede starších hercov. Podľa zachovaných informácií prvé predstavenie v roku 1931 režíroval pán učiteľ **Meško**. Ďalšou v poradí bola pani **Čajaková** z Banskej Bystrice. Ona už mala k dispozícii aj krásne kulisy, ktoré namaloval maliar **Miklóši**. Jedno z jeho diel je ešte stále v dobrom stave. Po 2. svetovej vojne sa taktovky ujala pani **Júlia Klačanová**, svokra našej šéfký a herečky **Anky Klačanovej**. Podľa pamätníkov bola aj veľmi zdatnou herečkou. Po nej nastúpil obľúbený pán učiteľ **Viliam Lustig**. Podrobnejšie o tomto výnimočnom človeku sa dočítate v tomto čísle.

Zo staršej generácie hercov ich zostalo už len pár. Napríklad pán **Juraj Strelec**, **Emília Krnáčová** – od **Judkov**, či pani **Eva Plajová**. Práve ona nám poskytla pár osobných spomienok. Hrať začala v roku 1944-45 ako 20-ročná. Hneď dostala hlavnú úlohu v dráme **Hriešnica**. Ešte i dnes si pamätá niektoré repliky. Partnera jej hral **Ján Kubiš** – od **Marov**. Vyznala sa k láske k divadlu, ale aj poézii. Dodnes krásne recituje a čo je obdivuhodné, recituje spamäti. Spomína si, že hrávala s pani **Zuzanou Solivajsovou**, ktorá milovala divadlo a až do smrti ju zaujímal všetko, čo súviselo s Táliou. Bohužiaľ, tento rok vo februári sme sa rozlúčili s ďalšou vynikajúcou herečkou, pani **Máriou Kubišovou** – od **Marov**.

Z nedávnej minulosti nesmieme zabudnúť na pani **Zdenku Zádrapovú**, ktorá v roku 1982 po dlhšej prestávke oživila túto krásnu tradíciu, ujala sa réžie a angažovala sa aj autorsky. Pod jej taktovkou vzniklo veľa krásnych predstavení a odvieďla pre divadlo obrovský kus práce, za čo jej patrí obrovská chvála i vďaka.

Zabíjačka, autori Dušan Dušek, František Lipták a Martin Šulík. Velká noc 2006.

Z novodobých „dirigentov“ to ďalej boli **Andrea Speváková**, ktorá sa do dejín divadla zapísala ako autorka aj herečka, **Miro Dermek** (herec), či **Martin Pál**, ktorý je našim vynikajúcim hercom dodnes. Zatiaľ poslednou režisérkou je od roku 2003 **Eva Gajdúšková**, ktorej sa podarilo databázu scenárov výrazne rozšíriť, posunúť dramaturgiu a tým vyhovieť požiadavkám dnešného diváka, zmodernizovať scénu, kostýmy, či herecký výraz.

Na záver chceme vyzdvihnúť prácu **Zuzky Kubišovej**, ktorá nielen píše estrádne programy, ale aj pracuje s deťmi a mládežou a sama si upravuje a píše texty. Šikovná to žienka, že?

Naše podakovanie patrí aj hŕstke dnešných nadšencov, ktorí aj popri veľkej vyťaženeosti milujú divadlo natolko, že ho nenechajú „padnúť“. Sú to: **Marka Pálová, Anka Klačanová, Lucia Ferenc Gajdúšková, Iva Gajdúšková, Jaja Brozmanová, Danko Matrtajová, Janka Kontrová, Martin Pál, Janko Dobrota, Peter Kubiš, Marián Bárdi, Milan Klesniak, Miro Bukvaj, Ľubo Gajdúšek, Juraj Solivajs, Eva Gajdúšková, ...**

Filozofia ochotníckeho divadla sa výrazne mení a človek už nevystačí bez rôznych technických vymožeností, rekvizít, kvalitného ozvuku, osvetlenia a pod. Vidíme to na súťažiach. Od súborov sa vyžaduje čím ďalej tým vyššia úroveň v každom smere, a na to všetko treba peniaze. Preto sme vďační za každú pomoc a BBSK ďakujeme za každý príspevok.

Aby sme však nekončili peniazmi, dovoľte nám na záver ešte raz poďakovať všetkým, ktorým nie je divadlo ľahostajné, všetkým, ktorí ho tvoria a všetkým, ktorí ho navštevujú.

*Anka Klačanová, šéfkla divadelného súboru Malá Chova
a Eva Gajdúšková, režisérka súboru
foto: archív autoriek*

Podakovanie

Na základe projektu, ktorý vypracoval náš člen, Ľubomír Gajdúšek, sme v máji 2011 od BBSK obdržali 200 eur, za čo veľmi pekne ďakujeme.

Za získané peniaze sme pre divadelný súbor zakúpili mix pult, mikrofóny a káble. I keď si nemôžeme dovoliť kompletne ozvukenie, tešíme sa aj „z mála“, lebo už tieto veci skvalitnia naše predstavenia po zvukovej stránke. Ešte raz ďakujeme.

Mladí sa predviedli v hre Sirota Podhradských od T. Vansovej

Dňa 29. mája 2011 sa v kultúrnom dome odohralo predstavenie *Sirota Podhradských*. Naštudovať uvedenú hru sa podujala Zuzka Kubišová, ktorá už pomaly tradične raz ročne pripraví s malachovskými deťmi a mládežou kultúrny program (vlni to bola hra *Život bez Boha*). V hre účinkovalo pomerne veľa hercov, čo neraz býva veľká záťaž, hlavne pri dohodnutí sa na termínoch skúšok. Teta Zuzka to nevzdala a skúšala ďalej, aj keď sa niekedy stalo, že na skúške museli prítomní zastúpiť chýbajúcich a hrali dvoj- či trojrole. Mládež chodila na skúšky s elánom a s ochotou.

V deň premiéry sa o 17-tej hodine pomaly kultúrny dom začal zaplňovať, hlavne mladými ľuďmi, ktorí chceli vidieť, ako budú hrať ich kamaráti, spolužiaci, či susedia. Nakoniec bola sála plná. Po príhovore tety Zuzky Kubišovej hra začala.

Mládež začala pekne vážne, až prišiel „otec“ (Marek Kontra) a pri pohľade na „notára“ (Adrian Matejka) neudržal smiech na uzde a začala sa smiať celá sála. Aj také sa stáva. Ako vysvitlo, bolo to preto, že ho videl prvýkrát nalíčeného až na premiére. Herci pokračovali podľa scenára, trochu v rýchlejšom tempe ako mali, ale predstavenie sa všetkým páčilo. Sálou zaznel veľký potlesk, čo bola odozva na zvládnutú hru.

Milým prekvapením bolo poďakovanie od pána starostu, ktorý odovzdal tete Zuzke kyticu kvetov, a ďalším, že aj mladí herci sa podakovali tete Zuzke kyticou kvetov za odovzdané herecké skúsenosti a za to, že si ich vôbec osobne vyhládala.

Veľa hercov vystupovalo prvýkrát v divadle, ale napriek tomu sa snažili hrať najlepšie ako vedeli. Po skončení vystúpenia prišlo tete Zuzke osobne poďakovať aj pár divákov. Dvadsať ľudí osloviť a zájsť za nimi a ešte aj text napísať do divadelnej scény, to vyžaduje veľké sebazaprenie a výdrž.

Účinkujúci Peter Terem, Jarka Ivančáková, Lucie Púpavová, Marek Kontra a Michal Kubiš.

Milá teta Zuzka, ďakujeme ti za vystúpenie a prajeme ti veľa, veľa zdravia a elánu do života a aj toho divadelného. Zuzka, ty všetko spraviš pre mládež a svoj rodný Malachov. Želáme ti veľa zdaru.

Účinkujúca mládež dodala: „Veľa ľudí by si nedalo toľko námahy ako vy. Určite by si presadili svoje pohodlie“. A začali nahovárať tetu Zuzku na ďalšie predstavenie, najradšej niečo veselé.

Poďakovanie patrí aj všetkým ostatným, ktorí pre nás pripravili pekný kultúrny zážitok. Sú to:

Herci: Anna Klačanová, Peter Terem, Lenka Štolecová, Adrian Matejka, Andrej Dobrota, Veronika Debnárová, Jakub Spevák, Patrik Lokša, Nikola Dzuriková, Marek Kontra, Lucie Púpavová, Ján Kapusta, Michal Kubiš, Jarka Ivančáková, Kristína Kapustová, Roman Sečkář a Zuzana Kubišová

Šepkárky: Lýdia Necpalová, Zuzana Bušovská

Maskérka/kostymérka: Katarína Ivančáková

*A. Klačanová, Z. Púpavová
foto: Z. Púpavová*

Účinkujúci pri záverečných klaňkách.

Z činnosti Klubu dôchodcov Malachovčan

V druhom štvrtroku 2011 sa výbor stretol 3 krát a uskutočnila sa jedna členská schôdza. Z našich aktivít vyberáme:

- Za účasti 26 členiek nášho klubu sme zabezpečili prezentáciu modernej liečby, ktorá využíva najprirodzenejší zdroj energie – svetlo. Bioptron je prístroj na hojenie rán a bolesti. Súčasťou prezentácie bol aj skvelý infražiarič a liečivé krémy. Ako poďakovanie za účasť sme dostali aj darčeky.
- Tak, ako aj po iné roky, sme aj tento rok čistili obidva cintoríny. Brigády sa zúčastnilo šikovných 19 členov nášho klubu, pre ktorých bolo zabezpečené aj občerstvenie v kultúrnom dome.
- V apríli sme pripravili predveľkonočnú výstavu ručných prác vyrobených háčikom a ihlicami, s predajom domácich medovníkov, veľkonočných ozdôb a prútených košíkov. Vystavované ručné práce vytvorili nielen členovia klubu, ale aj ostatní občania našej obce. Spesťrením výstavy boli práce žiakov ZŠ s MŠ v Malachove. Deti pripravili množstvo rôznych ozdobných predmetov s tematikou Veľkej noci. Ich ručné práce boli nádherné, za čo im ďakujeme. Janko Dobrota predviedol pletenie prútených košíkov. Záujem o výstavu prejavilo asi 120 návštevníkov. Veľmi nás však mrzelo, že výstavy sa zúčastnilo veľmi málo členov klubu, len zhruba 10 členov. Veď na tejto akcii sme už pripravovali ďalšiu akciu pre našich členov, a to vystúpenie Miroslava Donutila – ONE MAN SHOW. Na výstave samozrejme nechýbali tradičné chutné domáce zákusky.
- V máji sa v sále KD uskutočnila členská schôdza, na ktorej sme gratulovali a odovzdali darčeky členom klubu pri ich životných jubileách – V. Kubančokovej, M. Briedovi a I. Dobrotovi. Po občerstvení pre všetkých prítomných zahral do tanca a na počúvanie p. Kúš.
- Máte zdravotné problémy? Trápia vás bolesti chrbta? Zbavte sa ich! – pod týmito heslami už od 16. 3. 2011 pracovníci masážneho salónu MEDIMAS z B. Bystrice vykonávajú v KD klasickú masáž, masáž lávovými kameňmi ako aj elektroakupunktúru. Masáž je pre všetky vekové kategórie. Trvá 30 minút s poplatkom 5 eur. Doteraz bolo vykonaných 251 masáží pre 38 záujemcov, z toho však len pre 9 členov klubu. Pokiaľ prejaví o masáže záujem vždy aspoň 14 osôb, budú pokračovať aj naďalej.
- Ďakujeme všetkým našim členom, ktorí sa aktívne zúčastňujú na pripravovaných akciách klubu a od ostatných čakáme viac záujmu o našu činnosť. Privítame nové podnety aj od vás, aby sme mohli pripraviť akcie podľa vášho záujmu.
- V mesiacoch júl – august boli klubové prázdniny.

Nášmu členovi **P. Teremovi** vyslovujeme úprimnú vďaku za vyhotovenie novej nástenky, ktorú si delíme s Červeným krížom, a lavičiek pred obchodom Jednota aj na cintoríne. Je dobré, keď sa nájde medzi nami šikovný človek, ktorý navyše z vlastnej iniciatívy opraví, čo môže. Materiál zaplatil OÚ Malachov a s lavičkami pomohol O. Dobrota – Brčko. Ešte raz obom ďakujeme aj v mene ostatných Malachovčanov.

E. Briedová, tajomníčka KD Malachovčan
foto: J. Bukvajová, E. Briedová

Predstavuje sa vám POĽOVNÍCKY SPOLOK

Náš poľovnícky spolok vlastníkov poľovných pozemkov pôsobí v katastrach troch obcí, a to Kremnička, Horné Pršany a Malachov. Za spolupráce všetkých našich členov sa staráme o náš revír v pohorí Kremnické vrchy. Zvelaďujeme les a zver, ktorá tu žije.

V dobrom počte sa tu nachádzajú JELENIA, SRNČIA i DIVIAČIA zver, ale taktiež niekoľko chránených druhov, ako je MEDVEĎ, VLK, RYS a HLUCHÁŇ.

Medzi naše aktivity patrí i účasť na spoločenských akciách organizovaných našimi obcami. Sú to Dni obce, turnaje, výbornou prácou sme sa prezentovali i na oslavách Dňa detí v Kremničke a Malachove. Ďalšou akciou, ktorú sme zorganizovali sami bola výsadba lesa.

VÝSADBA LESA

Rok 2011 je považovaný za rok lesov a pri tejto príležitosti sa náš spolok rozhodol zorganizovať brigádu pre obnovenie lesa. V dňoch 10. a 17. apríla tohto roku za účasti svojich členov a tiež niekoľkých dobrovoľníkov sme vysadili viac než 3300 nových stromčekov. Na výsadbu sa použili sadenice smreka a jedle. Za odborného dohľadu lesného hospodára Ing. Jána Dobrotu boli vysadené rúbaniská Na kríži a oproti Horárovi.

Touto cestou chceme umlčať niektoré hlasy, ktoré hovoria o drancovaní nášho chotára. Všetky činnosti, ktoré sa vykonávajú v Malachovskom urbári sú potrebné na dopestovanie zdravého a rôznorodého lesa. Takýto les bude nielen zdrojom kvalitnej drevnej hmoty, ale hlavne veľkovýrobnou kyslíka pre nás všetkých. A v neposlednom rade domovom pre rôznorodú škálu rastlín a živočíchov.

Chcem sa tiež poďakovať všetkým, ktorí sa na tejto akcii zúčastnili.

Účastníci brigády pri
obnove lesa na rúbanisku.

Foto: J. Kubiš

VYJADRENIE KU ŠKODÁM SPÔSOBENÝCH POĽOVNOU ZVEROU

Vážení spoluobčania, my poľovníci vieme o škodách, ktoré vám spôsobuje divá zver na vašich lúkach a osredkoch. Zákon nám však neumožňuje loviť priamo v obci, keďže vzdialenosť od najbližšieho trvale osídleného obydľia, pri ktorej je povolená strelba, je 200 metrov. Z tohto dôvodu nemôžeme zakročiť bližšie než je táto vzdialenosť.

Zákon tiež ukladá majiteľom pozemkov, ktorí si chcú nárokovovať náhradu za škody, aby tieto boli zabezpečené oplotením. Ubezpečujeme vás, že usilovne pracujeme na znížení početnosti hlavne diviačej populácie.

Milan Mojžiš, osvetový referent PS

INFORMÁCIA O ÚPRAVE PRIBLIŽOVACÍCH CIEST PO ŤAŽBE DREVA

RNDr. Križani vyjadril na valnom zhromaždení OZ Malachovská dolina 28. 3. 2011 požiadavku, aby dal Urbár Malachov cesty do pôvodného stavu v okruhu po žltej značke. PS Urbár Malachov ako vlastníci spolu s obhospodarovateľom lesa chcú touto cestou informovať občanov a návštevníkov lesa, že v mesiaci máj bola vykonaná úprava približovacích ciest po ťažbe dreva. Vzniknuté kolaje po pohybe mechanizačných prostriedkov boli zahrnuté a vyrovnané pomocou brán.

Avšak situácia konkrétne na žltej značke nad Cipkovými jamami je horšia ako pred ťažbou. Opakovane ju spôsobujú nedisciplinovaní vodiči terénnych áut, ktorí si mylia les a lúky s verejnými cestami, hoci tým porušujú zákon a dopúšťajú sa trestného činu. Konkrétne na Cipkových jamách to dokazujú dotrhane laná a gurtne po vyťahovaní terénnych áut z blata.

Urbár Malachov aj Poľovnícky Spolok apelujú na občanov a ochrancov prírody, aby si všimli aj také veci, ako sú nepovolené vstupy vozidiel na lesné pozemky, aj v nočných hodinách, čím dochádza k nemalým škodám na lesných a poľnohospodárskych pozemkoch a poľovnej zveri. Prosíme vás, aby ste takéto správanie oznámili buď na polícii, obecnom úrade, alebo členom urbára či poľovníckeho spolku.

S pozdravom URBÁR MALACHOV a POĽOVNÍCI

Ing. J. Dobrota

Nástupné náučno-rekreačné miesto Malachovského náučného chodníka

O.z. Malachovská dolina získalo od Nadácie Dexia banky finančnú podporu pre predložený projekt Nástupné náučno-rekreačné miesto Malachovského náučného chodníka. Aj keď pôvodne požadované financie boli skresané takmer na polovicu, získali sme „štartovací balík“ na materiál a výrobu základných drevených prvkov a vyrobenie náučných tabúl. Môže nás tešiť aj to, že z podaných 233 projektov z celého Slovenska uspelo len 22, pričom nám bola pridelená mierne nadpriemerná finančná čiastka.

Dolná – nástupná časť náučného chodníka bude vytvorená na čiastočne upravenej a čiastočne ešte zdevastovanej rekreačnej lúke, už dva roky veľmi obľúbenom piknikovom mieste Malachovčanov aj Banskobystričanov. V nástupnom bode náučného chodníka pri asfaltovej ceste bude osadený úvodný rázcestník zo samorastu, ktorý nasmeruje záujemcov na náučný chodník cez tiesňavu Malachovky, aj na opačnú stranu cesty na lesný chodník ku bralku Skalka, ktorý chceme vyznačiť. Hneď pri ceste bude prvá náučná tabuľa o lesných bralách Malachovskej doliny (od Malachovských skaliek až po Dolnú a Hornú skalú, Veľestúr či Hornú Roveň). Pri rázcestníku bude oddychová lavička a celková orientačná turistická mapa doliny aj náučného chodníka, kde budú zakreslené zrealizované aj plánované náučné tabule v doline, plánovaná trasa MNCH aj s bočnými okruhmi a odbočkami, oddychové miesta (lavičky, núdžové prístrešky s tabuľami). V mape budú zakreslené zaujímavosti doliny aj krajinársky pekné miesta s výhľadmi.

Pri nástupnom bode pribudne nové piknikové miesto pri potoku. Urobíme tu nové ohnisko so sedením a turistický stôl s lavičkami. Hneď vedľa bude nová lávka cez Malachovku, od ktorej vyznačíme lesnú trasu poza potok (mimo terajších ohnísk) ku Kamennému moru a tiesňave Malachovky. Chceme zlepšiť aj krajinársky vzhľad prístupovej cesty ku rekreačnej lúke Pod Skalkou. Preto chceme zrevitalizovať zaburinenú najspodnejšiu časť lúky medzi asfaltovou cestou a potokom, ktorá je aj do budúcnosti určená ako občasná skládka pri ťažbe lesa.

Na dosiahnutie pekného výsledku bude treba odborné grafické, tesárske aj drevoobrábkacie práce, ktorými prispejú Vlado Druga s grafickou firmou (návrh a výroba plastových náučných tabúl, tiež smeroviek na rázcestník), Igor Bedrik (výroba drevených stojanov pre tabule), Ján Druga (výroba piknikového turistického sedenia a lavičiek), Palko Terem (výroba rázcestníka zo samorastu).

Bude však treba aj veľa brigádnickej práce – pri kosení a vyhrabaní dolného zarasteného konca lúky, vytvorení nového ohniska a lávky cez potok, vykopení a zabetónovaní jám pre osadenie všetkých drevených prvkov, pri prečistení vyznačených chodníkov ...

Dúfame, že sa nám tak ako v nedávnej minulosti podarí zapojiť aktívnych obyvateľov z početných občianskych združení Malachova do spoločnej väčšej dobrovoľníckej činnosti. Rátame predovšetkým s pomocou KD Malachovčan o.z. ako aj o.z. Malachovská škola. Veď perspektívnym cieľom je vytvorenie „učebne v prírode“ pre regionálnu výchovu aj prírodovednú a historickú výučbu najmä pre žiakov, učiteľov a rodičov Malachovskej školy (s ktorými sme už začali uvažovať aj o patronáte nad časťou chodníka), ale aj pre žiakov a učiteľov škôl celého Banskobystrického regiónu.

Postupným budovaním Malachovského náučného chodníka môžeme spoločne vytvoriť v rekreačnej Malachovskej doline ďalšiu zaujímavosť, ktorá pomôže vznikajúcim prevádzkovateľom ubytovacích a občerstvovacích služieb v dedine (radi privítame aj ich pomoc) pritiahnúť sem viac želaných slušných návštevníkov aj v mimozimnom období.

Vlado Druga

BRIGÁDA NA REKREAČNEJ LÚKE POD SKALKOU
– BUDOVANIE NÁSTUPNÉHO MIESTA MNCH
– BUDE **10. 9. 2011**
– ZRAZ O 8:00 h POD SKALKOU.

Začiatok realizácie Banského okruhu – stredného úseku MNCH

Na prelome júla a augusta sa úspešne završila viacročná iniciatíva starostu obce Ondreja Slivku, ktorý je aktívnym členom Banskobystrického banského cechu a od Združenia banských cechov Slovenska sme dostali podporu prostredníctvom Rudných baní na vybudovanie prvých náučných tabúl s banskou tematikou v Ortútoch.

V Malachovských novinách sme už písali, že ťažba ortuťových rúd v oblasti Ortút začala už v 13. storočí, mala celoeurópsky význam (vyše 100 rokov tu boli najväčšie ortuťové bane v Európe) a s prestávkami pokračovala až do 80-tych rokov minulého storočia, na čo si väčšina Malachovčanov ešte pamätá (a mnohí majú ešte dnes v humnách staré banské rebríky alebo náradia). Stopy stredovekej aj novodobej banskej činnosti sú v peknej rekreačnej krajine dodnes viditeľné, ale návštevníci spravidla netušia ich banský pôvod.

Za poskytnutú finančnú podporu (mimo chodníka nášmu projektu prideliť dvojnásobne väčšiu podporu ako na ostatné banské náučné trasy Slovenska) budeme môcť zrealizovať náučné tabule v dvoch kľúčových lokalitách na budúcom Malom banskom okruhu:

Prvá náučná tabuľa „**História baníctva na Ortútoch**“ bude umiestnená pri Krvavej studničke – na vstupe do kedysi slávnej banskej oblasti. Okrem iného tu bude na mape doliny zakreslená poloha jednotlivých stredovekých aj novodobých ortuťových baní.

Druhá náučná tabuľa „**Stredoveké povrchové bane zo 14.-16. storočia**“ budú vlastne dve tabule pripevnené na oboch stranách dreveného stojana, ktorý bude umiestnený v lese priamo na dne veľkej stredovekej povrchovej bane – dobývky pod Nemeckým vrchom. Na dvoch veľkých tabuliach bude priblížený ťažko predstavitel'ný život stredovekých baníkov a ich hlavné pracovné činnosti. Bude tu aj odpoveď na častú otázku – na čo sa vlastne ortuť v histórii používala.

V oboch lokalitách nás čaká brigádnic'ká robota – vyznačenie a vyčistenie pešieho chodníka – Malého banského okruhu – v starom hospodárskom lese, ako aj vykopenie a zabetónovanie základov pre náučné tabule. Odborné grafické a tesárske práce pri výrobe tabúl budú robiť Vlado Druga s grafickou firmou a Matúš Ivora (výroba drevených stojanov pre tabule).

Vlado Druga

BRIGÁDA NA BANSKOM CHODNÍKU BUDE **29. 8. 2011**
– ZRAZ O 8:30 h NA KRVAVEJ STUDNIČKE.

MÁTE SPOR? UVAŽOVALI STE O MEDIÁCII?

Tento príspevok nám poslala s prosbou o uverejnenie pani mediátorka. Aj keď každý z nás by sa akýmkoľvek sporom najradšej vyhol, človek nikdy nevie, preto sme sa rozhodli našich čitateľov oboznámiť s dosiaľ málo známym spôsobom riešenia sporov a položiť pani mediátorku niekoľko doplňujúcich otázok.

Zákon 420/2004 Z.z. o mediácii hovorí, že **mediácia** je „mimosúdna činnosť, pri ktorej osoby zúčastnené na mediácii pomocou mediátora riešia spor, ktorý vznikol z ich zmluvného vzťahu alebo iného právneho vzťahu.“

Čo to znamená v praxi?

Mediácia je mimosúdne riešenie sporu, pri ktorej osoby zúčastnené na mediácii riešia svoj spor efektívne a kultivovane. Tento spor riešia na neutrálnej pôde za pomoci nestrannej osoby, **profesionálneho mediátora** registrovaného Ministerstvom spravodlivosti SR.

Mediáciou možno riešiť spravidla všetky druhy sporov, ktoré vznikajú z občiansko-právnych (susedské spory, nevrátenie pôžičky), rodinnoprávnych (BSM po rozvoze, výživné, kontakt s dieťaťom), obchodnoprávnych (zaplatenie pohľadávky, náhrada škody) a pracovnoprávnych vzťahov, tak pred ako aj počas prebiehajúceho súdneho procesu.

Ako mediácia prebieha?

Mediátor vedie obe strany k dosiahnutiu dohody. Všetky informácie získané pri mediácii sú dôverné, mediátor ako aj obe strany sporu sú viazané mlčanlivosťou. Konanie sa dá kedykoľvek prerušiť. Vo väčšine prípadov je mediácia úspešne ukončená písomnou mediačnou dohodou, ktorá za určitých podmienok nadobudne účinok exekučného titulu. Ak bol súdny spor skončený súdnym zmiernom na základe mediácie, účastníkom súdneho konania sa vráti 30-90% zaplateného súdneho poplatku.

Prečo sa rozhodnúť pre mediáciu?

1. Mediátor nie je sudca a teda nerozhoduje o vine či nevine.
2. Je neformálna (bez procesných povinností), stres a psychická záťaž je minimálna.
3. Rýchlosť mediácie spočíva v riešení sporu okamžite, s dohodou spravidla do 2-3 týždňov.
4. Šetrí peniaze – náklady ani zďaleka nie sú také vysoké ako súdne výdaje.
5. Úspešnosť mediácie je až 80%. Proces mediácie kontrolujú obe strany sporu.
6. Mediačná dohoda o vyriešení sporu je pre obe strany záväzná. Má exekučný titul.
7. Účastníci preberajú zodpovednosť za výsledok jednania, riešenie hľadajú spoločne.

8. Je dobrovoľná, nestranná, hľadá riešenia vyhovujúce oboch stranám.

Mediácia je moderný spôsob riešenia Vášho sporu.

© **Mgr. Janette Hrková**, mediátorka

1) Čo znamená „exekučný titul“?

Exekučný titul je rozhodnutie, na základe ktorého možno vykonať exekúciu. Exekúciu možno vykonať iba na základe rozhodnutia, ktoré je vykonateľné, čo znamená, že uplynula lehota na dobrovoľné plnenie podľa konkrétneho rozhodnutia. Ak je mediačná dohoda, alebo Dohoda o vyriešení sporu mediáciou spísaná v istej forme, ktorá obsahuje právny záväzok, a v ktorých je vyznačená oprávnená a povinná osoba, právny dôvod, predmet a čas plnenia, nadobúda exekučný titul, teda rozhodnutie, na základe ktorého možno vykonať exekúciu.

2) Závisia poplatky za mediáciu od toho, či sa dosiahne medzi stranami sporu dohoda alebo nie?

Poplatky za mediáciu sa neodvíjajú od výsledku konania. Je to motivujúci faktor. Keďže obe strany hradia poplatok spoločne (na základe vzájomnej dohody, často to býva 50/50 %, nie je to však pravidlo), je v ich vlastnom záujme spor vyriešiť. Pri súdnom procese hradia nemalé poplatky advokátov, súdne poplatky a svoju úlohu zohráva aj čas vyriešenia sporu – čím je proces dlhší, tým sú náklady vyššie. Pri mediácii sa sadzba dohodne na začiatku, klienti si samy regulujú časové obdobie za aké spor vyriešia (rovnako si určujú termín stretnutia, čo na súde nie je prípustné). Klienti môžu mediáciu v ktorejkoľvek fáze ukončiť. Ja osobne vychádzam z cenníka Slovenskej komory mediátorov, ktorej som členkou. Cenník je prístupný aj na webstránke komory.

3) Mohli by ste uviesť príklady bežných sporov, u ktorých sa Vám podarilo dospieť k dohode?

K bežným sporom, v ktorých som úspešne priviedla strany k dohode patria spory o nevrátenie, resp. nesplácanie pôžičky, ďalej susedské spory v bytovom dome (hlasná hudba, parkovanie), rozdelenie majetku po rozvoze (tzv. BSM), zvýšenie výživného na dieťa, úprava styku s maloletým (starostlivosť o dieťa rozvedených rodičov). Práve s klientmi pracujeme na spore z pracovného prostredia – nevhodné správanie na pracovisku.

(lk)

Máte ďalšie otázky? Neviete s istotou, či je také riešenie vhodné pre Vás? **Spýtajte sa.**

Informujte sa na č.: 0903/345 710, alebo na Námestí slobody 5, 1. poschodie, Banská Bystrica.

ČO BY SME MALI VEDIEŤ

Starostlivosť o poľnohospodársku pôdu

Túto problematiku v súčasnosti upravuje zákon **o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy**, ktorý okrem iného stanovuje, že každý **vlastník** poľnohospodárskej pôdy **alebo nájomca a správca** poľnohospodárskej pôdy je (okrem iného) **povinný**:

- **vykonávať** agrotechnické opatrenia zamerané na ochranu a zachovanie kvalitatívnych vlastností a funkcií poľnohospodárskej pôdy a na ochranu pred jej poškodením a degradáciou,
- **predchádzať** výskytu a šíreniu burín na neobrábaných pozemkoch, ak zákon o ochrane prírody a krajiny neustanovuje inak.

Ten, kto navrhne **nepoľnohospodárske použitie poľnohospodárskej pôdy**, je okrem iného povinný:

- zabezpečiť základnú starostlivosť o poľnohospodársku pôdu odňatú až do realizácie stavby, najmä pred zaburinením pozemkov a porastom samonáletu drevín,
- zabezpečiť skladovanú skrývku humusového horizontu poľnohospodárskej pôdy z dočasne odňatých plôch pred výskytom a šírením burín, samonáletom drevín a pred rozkradnutím.

Dovoľujeme si vás upozorniť na tieto skutočnosti a **vyzvať na zabezpečenie starostlivosti a pravidelné kosenie na vašich pozemkoch, ako sú záhrady, budúce stavebné pozemky** a všetky pozemky, ktoré nie sú v nájme poľnohospodárskej spoločnosti.

Obvodný pozemkový úrad pri zistení a prerokovaní priestupku môže vlastníkovi, správcovi a nájomcovi za nedodržanie povinností o starostlivosť o pozemok uložiť pokutu v zmysle § 25 citovaného zákona až do výšky 332 €.

Používanie zábavnej pyrotechniky v obci

Používanie zábavnej pyrotechniky (najmä ohňostrojov) v obciach a mestách regulujú všeobecne záväzné nariadenia. Tie vo väčšine prípadov obmedzujú používanie zábavnej pyrotechniky na Silvestra a Nový rok v stanovenom čase, v iných prípadoch len s povolením obce na základe žiadosti a presne stanovených podmienok. Obec Malachov zatiaľ takého VZN doteraz neprijalo, ale môže k tomu pristúpiť, ak o to občania prejavia záujem – kontaktujte starostu, poslancov, prípadne napíšte na obecný úrad.

(lk)

Skauti pomáhajú pri revitalizácii Ortútskeho jazierka

Banskobystrickým skautom nie sú záukta Malachovskej doliny neznáme. Po minulé roky do nej chodili na rôzne výpravy, ale aj po niekoľko sezón táborili na Ortútskych lúkach. Vďaka tomuto partnerstvu tiež ponúkli obci svoj dobrovoľnícky potenciál pri revitalizačných prácach na Ortútskom jazierku, ktoré by si chceli zobrať pod patronát.

Nakoľko však veľa aktivít závisí aj od finančných prostriedkov, konkrétne práce sa mohli začať až po schválení projektu, ktorý podporila Nadácia Ekopolis v spolu-

práci s a.s. Slovnafť v rámci programu Zelené oázy 2011. Podporený projekt bol odborne aj technicky podchytený RNDr. Vladimírom Drugom, ktorý dohliadol aj na to, aby nezanikla myšlienka náučného chodníka, v ktorom je jazierko jedným z náučných zastavení.

Prvá obhliadka jazierka a následné upresnenie jednotlivých prác a ich etáp prebehli v apríli. Samotné práce ako odstránenie suchých konárov, vytvorenie schodíkov, osadenie rekreačných lavičiek a náučnej tabule sprevádzal vždy výdatný dážď až lejak. Nakoľko sú však skauti nepremokaví a zástupcovia zo združenia Malachovská dolina tiež, práce sme aj za takýchto sťažených podmienok vždy dokončili.

V auguste a septembri nás však čaká najťažšia časť všetkých plánovaných aktivít. Kvôli reprodukčnému obdobiu sme skôr nemohli zasahovať do samotného ekosystému jazierka. V tejto etape už však budeme môcť sčasti jazierko vypustiť, citlivo odťažiť polovicu ostricových zárasťov, urobiť drevenú hrádzku a tým sa pokúsiť prirodzene zdvihnúť hladinu jazierka. Jeho neustálím zazemňovaním v ňom totiž dochádzalo k plesniam na vajčích oboživelníkov a enormne rýchlemu rozširovaniu už spomínanej trávy. Výskum v r. 2009 dokázal, že je to vlastne jediná vodná plocha takejto veľkosti v Kremnických vrchoch, ktorá v krehkom ekosystéme prírody a krajiny slúži práve reprodukcii oboživelníkov.

Projekt okrem svojej praktickej, ekologickej stránky, nesie so sebou aj myšlienku výchovnú. Učí nás všetkých úcte k prírode a jej tvorom a krehkej harmónii. Dáva nám priestor pre oddych a načerpanie nových síl. Na tomto mieste by som sa preto chcela poďakovať všetkým ľuďom, ktorí výrazne prispeli k tomuto projektu. Menovite ďakujem RNDr. Vladimírovi Drugovi za ochotu ísť so skautmi do projektu a poskytovať im cenné odborné rady. Mgr. Miroslavovi Bárdimu za vyhotovenie dreveného nosiča na informačný panel a pomoc pri prácach. Banskobystrickým skautom z 59. zboru, ako aj ostatným pracantom za kus odvedenej roboty v blate a za dažďa.

Osobne verím, že projekt zdarne dotiahneme do konca a jazierku napomôžeme, aby sa mu vrátila strácajúca sa rovnováha. A tým, ktorí potrebujú čerpať nové sily z prírody a jej krásnych zákutí, pomôžeme objaviť čaro Ortútskeho jazierka, ktoré budú tak ako my obdivovať a chrániť.

Silvia Cochová, koordinátorka projektu

Foto: Práce prebiehajú pod odborným dohľadom V. Drugu – na fotografii so S. Cochovou. (P. Coch)

SKAUTSKÁ BRIGÁDA NA ORTÚTSKOM JAZIERKU BUDE 27. 8. 2011.

Ak by niekto chcel (napr. z malachovských mládežníkov) pomôcť, bude určite vítaný. (V. Druga)

Duchovné okienko

Radvanský jarmok a púť k Panne Márii.

Radvanský jarmok je ešte aj dnes udalosťou roka. Obec Radvaň získala jarmočné právo v roku 1655 a postupne práve tu vznikol jeden z najvýznamnejších jarmokov. *Kiachta, Novgorod, Lipsko a Radvaň – sú vo svete známe trhoviska*, spomína banskobystrický rodák a spisovateľ K. Gustáv Zechenter Laskomerský (1824-1908). Tovar na Radvanskom jarmoku bol vychýrený kvalitou, a tak nečudo, že remeselníci chystali na tento jarmok najlepšie výrobky. Tento rok to bude už 344. jarmok v poradí a aj po toľkých rokoch to bude podujatie, ktoré pritiahne mnohých. Už tradične sa bude konať v druhý septembrový víkend – od **9. do 11. septembra**. A tu sa môžeme spýtať: „**Prečo práve tento dátum?**“

Predpokladá sa, že jarmok v Radvani vznikol na základe privilégia usporadúvať púte, ktoré získal kostol na Hôrke zasvätený Panne Márii. Veľký počet pútnikov bol pre remeselníkov príležitosťou ponúkať a predáť svoje výrobky. Na druhej strane si ľudia okrem duchovného úžitku mohli zadovážiť materiálne veci, ktoré potrebovali pre život. Udalosť, ktorú prichádzali pútnici osláviť do Radvane, a ktorej je zasvätený katolícky kostol na Hôrke, je **sviatok Narodenia**

Panny Márie. Tento sviatok každoročne slávime práve **8. septembra**. V tomto roku pripadá na štvrtok, preto hodová slávnosť vyvrcholí v nedeľu 11. septembra.

Okrem narodenia Ježiša Krista, ktoré slávime na Vianoce, sa v katolíckej cirkvi pripomína iba narodenie dvoch ľudí, ktorí sú veľmi úzko spojení s Kristovým príchodom. V júni je to slávnosť narodenia Jána Krstiteľa a v septembri už spomínaný sviatok narodenia Panny Márie. Jána si Boh vyvolil, aby bol predchodcom Spasiteľa a pripravoval jeho verejné vystúpenie. Druhým, a možno povedať najdôležitejším človekom, ktorý pripravuje príchod Božieho Syna, je jeho matka Mária.

Je prirodzené, že život matky je úzko spojený s celým životom dieťaťa a naopak. A tak si katolícka Cirkev uctieva Pannu Máriu pre jej spojenie s Ježišom Kristom. Cirkevný snem v Efeze udelil r. 431 Márii titul Bohorodička (grécky *Theotokos*) práve pre zachovanie dôležitej pravdy o Ježišovi, že bol Božím Synom už od počatia, že Mária porodila nie obyčajného človeka, ktorému Boh neskôr dá božie poslanie, ale skutočného Boha. Na stránkach evanjelií vidíme Máriu ako nosí Ježiša vo svojom lone pri návšteve Alžbety, ako ho porodí a s láskou opatruje v biede betlehemskej maštale, chráni na úteku, ako ho hľadá

v Jeruzaleme a môžeme si predstaviť ako ho vychováva, keď sa *Ježiš vzrástol v múdrosti, veku a v obľube u Boha i u ľudí* (Lk 2, 52). Potom sprevádza jeho verejné účinkovanie, je na jeho krížovej ceste a pod krížom. V jej náručí končí Ježišovo mŕtve telo, ako je to nádhorne znázornené na hlavnom oltári katolíckeho kostola v Radvani. Mária je aj svedkom Ježišovho zmŕtvychvstania a spolu s Ježišovými učeníkmi očakáva dar Ducha Svätého.

Ako je to však s narodením Panny Márie? Je aj táto udalosť prepojená s Kristom, keď ju slávime ako sviatok? Mohlo by sa zdať, že Mária je tu ešte akosi osamotená. No je to len povrchný pohľad. Pri slávení tohto sviatku v prvom rade oslavujeme zásah Boha, ktorý ju ochráni od dedičného hriechu, aby sa mohla stať matkou Jeho Syna. Takto to vyjadruje sv. Ondrej Krétsky (650-720): *A tak vzácny a nanajvýš významný príchod Boha k ľuďom musel mať aj nejaký radostný nástup, cez ktorý nám prišiel ten najväčší dar spásy. A to je náplň dnešnej slávnosti, ktorej počiatok je v narodení Bohorodičky, ale záver a cieľ v určitej spojení Slova s telom.*

Tohtoročné Dni mesta a Radvanský jarmok budú peknou príležitosťou zažiť tradičné remeslá, nájsť oddych i zábavu a možno aj kúpiť nejakú pamiatku. Skúsme však vrátiť tejto udalosti aj jej duchovnú tradíciu. Nájsť počas týchto dní nielen to materiálne, ale aj duchovné.

Páter P. Slobodník, správca rím.-kat. farnosti Radvaň

TJ Slovan Malachov

Vážení športoví priatelia, členovia telovýchovnej jednoty, milí občania,

dovoľte mi, aby som vás informoval o aktuálnom dianí v TJ Slovan Malachov.

Využívanie nového všesportového ihriska

V tomto roku začala telovýchova využívať všesportové ihrisko, kde výbor schválil za jeho využívanie poplatok 5 eur na jednu hodinu. Financie vyzbierané z prenájmu ihriska sa všetky používajú na jeho údržbu a dokončenie. Do dnešného dňa sa takto vyzbieralo 705 eur. V ďalšom období plánujeme dokončiť ochrannú sieť okolo celého ihriska a prístup k ihrisku, upraviť vchod na ihrisko a vybudovať plochu na odkladanie osobných vecí športujúcich. Pri zabezpečení objednávaní ihriska, koordinácii prác a aj pri ich vykonávaní má telovýchova veľkú pomoc v M. Pálvi.

Ihrisko využíva telovýchova v prípade neschopného trávnatého ihriska na tréningy, občania z Malachova na športové vyžitie (minifutbal, nohejbal, tenis, volejbal, bedminton) a organizujú sa na ňom športové akcie turnajového charakteru. Pri ich organizovaní výbor telovýchovnej jednoty prijal uznesenie, na základe ktorého spolupracuje s osobami, ktoré sú garantom ich vykonania a s pohostinstvom KAKTUS. V praxi to vyzerá tak, že telovýchova zabezpečí športovú akciu po organizačnej, usporiadateľskej, propagačnej a materiálnej stránke a garant po personálnej stránke (účastníci akcie, rozhodca a pod.). Pohostinstvo KAKTUS zabezpečí logistiku akcie. Prax ukázala, že tento model sa osvedčil a takáto spolupráca je osočná pre všetky zúčastnené strany. V tomto roku boli všetky športové akcie organizované ako I. ročník a boli to: Velkonočný turnaj v minifutbale, kde boli garantmi Martin Perončík a Peter Klačan (5 mužstiev zložených z občanov Malachova), Nohejbalový turnaj trojíc, kde bol garantom Ľubomír Gajdúšek (8 mužstiev, z ktorých boli 3 z Malachova a ostatné z Chrenovca, Tornale, Ponickéj Huty a z Banskej Bystrice) a Tenisový turnaj zmiešaných dvojíc, kde bol garantom Ján Bystriansky (9 zmiešaných dvojíc zložených v prevažnej miere z občanov Malachova). Na týchto turnajoch sa vyberalo štartovné, ktoré pokrývalo len náklady turnaja, každý garant akcie si zabezpečil aj svojich sponzorov, pričom najväčším bol Obecný úrad Malachov. TJ z týchto turnajov nezískala žiadne finančné prostriedky. Na základe získaných skúseností a pozitívnych ohlasov by sme v takýchto akciách chceli pokračovať aj v ďalšom období.

Spoluorganizovali sme MDD

Telovýchovná jednota podporila aj MDD. Členovia TJ pomohli organizátorom pri jednotlivých súťažných stanovištiach, zorganizovali sme futbalový miniturnaj, kde sa deťom odovzdali medaily, a na základe ktorého sa urobil aj **nábor pre žiacky futbal**.

Spolupráca so Slovenským červeným krížom

V tomto roku výbor TJ obnovil aj tradíciu a pri každej akcii, ktorú usporadúva, vrátane majstrovských futbalových zápasov, začal spolupracovať s miestnym Slovenským červeným krížom, ktorý zabezpečuje zdravotnícku starostlivosť.

Mládežnícky futbal

Založiť mládežnícke mužstvo sa snažíme prakticky od skončenia posledného mládežníckeho mužstva, ktoré skončilo, keď mladí futbalisti presiahli potrebný vek a do mužstva neprichádzali noví chlapci. Tento stav bol dlhotrvajúci, a preto Valné zhromaždenie delegátov TJ stanovilo výboru TJ ako jednu z prioritných úloh toto mužstvo znovu založiť. Chlapcov budúceho žiackeho družstva trénuje **Marek Ondrejka**, ktorý je na túto činnosť kvalifikovaný a vykonáva ju vo svojom voľnom čase z vlastnej iniciatívy a bezplatne, tak ako aj všetci aktívni členovia TJ. Ako som už spomenul,

na MDD sa nám podarilo urobiť nábor pre toto mládežnícke mužstvo, kde nám sľúbilo približne 18 detí, že budú pravidelne chodiť na tréningy. **Tréningy sú každý týždeň v pondelok, stredu a piatok od 18:00 h a chodí na nich približne iba 8 detí.**

Aj napriek tomu sa nám v spolupráci s p. Ondrejkom darí udržať začatý tréningový proces, no je na škodu vecí, že ostatné deti o tento šport nejavia záujem. Týmto **apelujem na rodičov, aby svoje deti viac motivovali k futbalu**. Pokiaľ sa nám nepodarí do konca prázdnin zvýšiť záujem detí z Malachova o tento šport, budeme musieť urobiť nábor na základných školách v Radvani a na Fončorde. U nás sa ako v jedinom futbale klube v celom regióne za tréningovanie a hranie v súťaži nevyberajú od rodičov žiadne poplatky, chceme len, aby deťom zakúpili kopačky. S vedením mládeže sme v minulosti mali dlhodobé dobré výsledky. Hrali tu mužstvá mladších žiakov, starších žiakov aj dorastu, ktoré sa pravidelne umiestňovali na popredných pozíciách a vyhrali aj svoje skupiny. Na túto tradíciu by sme chceli nadviazať, a pevne verím, že pokiaľ sa nám podarí, s prispelením rodičov, sformovať na začiatok aspoň jedno z vyššie spomenutých mládežníckych mužstiev, časom bude tých mužstiev aj viac.

Futbal

Naše „A“ mužstvo, ktoré hrá II. triedu skupinu „A“, skončilo súťažný ročník 2010/2011 na **6. mieste**. Na začiatku sezóny sme mali predsavezatie ukončiť súťaž do tretieho miesta, čo sa nám aj v jesennej časti darilo. V úvode jarnej časti sme prehrali zápasy s tabulkovo slabšími súpermi, keďže mužstvo hralo v neúplnej základnej zostave, a pričínili sa o to aj niektoré výkony rozhodcov, ktoré sme riešili s ObFZ Banská Bystrica (vymyslené ruky, kedy sme na základe pokutových kopov prehrávali zápasy). Po skončení súťaže sa už prišli aj výsledky, keď sme dokonca dokázali poraziť aj mužstvá, ktoré skončili v konečnom poradí na popredných miestach. Aj naďalej patríme medzi najdisciplinovanejšie mužstvá súťaže s najnižším počtom žltých a červených kariet. Do vyššej súťaže z prvého miesta odmietla postúpiť Riečka, preto z druhého miesta postupovali Staré Hory. Na základe posunov v I. triede dokonca postúpili z tretieho miesta aj Podkonice. V nasledujúcom súťažnom ročníku 2011/2012 pribudnú v našej skupine novoprihlásená Ľubietová a Nemecká, ktorá zostúpila z I. triedy. Do nového súťažného ročníka nastupuje „Áčko“ bez zmien, to znamená, že z mužstva nikto neodišiel a ani neprišiel.

Konečná tabuľka súťažného ročníka 2010/2011 II. trieda skupina „A“

Por. čís.	Mužstvo	Počet stret.	Výhry	Remízy	Prehry	Skóre	Body	+ / -
1	Zorníčka Riečka	28	18	3	7	67 : 36	57	+ 31
2	Sokol Staré Hory	28	18	3	7	71 : 44	57	+ 27
3	Tatran Podkonice	28	16	5	7	61 : 37	53	+ 24
4	FK Šáľková „B“	28	15	5	8	75 : 49	50	+ 26
5	Slovan Tajov	28	14	3	11	65 : 56	45	+ 9
6	TJ Slovan Malachov	28	14	2	12	54 : 45	44	+ 9
7	Družstevník Strelníky	28	14	2	12	52 : 46	44	+ 6
8	Družstevník Mičiná	28	13	3	12	61 : 53	42	+ 8
9	Iskra Horné Pršany	28	12	4	12	61 : 61	40	0
10	TJ Hronsek	28	9	6	13	41 : 54	33	- 13
11	Sokol Hľaď	28	10	2	16	42 : 65	32	- 23
12	OFK 1950 Priechod „B“	28	8	4	16	44 : 74	27	- 30
13	Š Sokol Jakub	28	8	3	17	51 : 68	27	- 17
14	Družstevník Dúbravica	28	8	3	17	37 : 69	27	- 32
15	ŠK Kráľiky	28	6	6	16	36 : 61	24	- 25

Konečná tabuľka strelcov v súťažnom ročníku 2010/2011 – prvých 100

Por. čís. v ObFZ	Strelce	Miesto v zostave	Počet gólov
10	Peter OČENÁŠ	útok	12
19	Rastislav DANIŠ	záloha	8
25	Branislav SRNKA	útok	8
39	Milan KAPUSTA	záloha	6
67	Martin ŠIMČÍK	záloha	4
81	Roman SEČKÁR	záloha - obrana	3
100	Lukáš DVORSKÝ	záloha - obrana	3

Mužstvo „Starých pánov“ sa v tomto roku opäť prihlásilo do súťaže. Začiatok súťaže ich zastihol v slušnej forme, čo sa prejavilo v zlepšených výkonoch a odzrkadlilo sa aj na výsledkoch. Postupne však začali pribúdať zranenia a tým aj herné výpadky, čo postupne vyústilo do horších výsledkov a ku koncu jarnej časti súťaže bol problém, aby sa zišli jedenásti na zápas. Veríme, že od začiatku jesennej časti, ktorá je plánovaná na 5. septembra si všetci doliečia zranenia, oddýchnu si na dovolenkách, čo tiež prispeje k tomu, aby sa v tabulke posunuli do hornej polovice. Keďže toto mužstvo hrá systémom jar-jeseň jednokolovo, ich tabuľku zatiaľ nie sú konečné.

Por. čís.	Mužstvo	Počet stretnutí	Výhry	Remízy	Prehry	Skóre	Body	+ / -
11	Malachov	8	3	0	5	15:22	9	-7

Po skončení futbalového súťažného ročníka 2010/2011 výbor zorganizoval futbalový zápas, kde mužstvo, zložené z občanov Malachova nastúpilo proti „A“ mužstvu.

30. júla 2011 zorganizovala TJ futbalový turnaj za účasti mužstiev Riečky, Králik, Horných Pršian a nášho „A“. Víťazom sa stali Králiky, Malachov sa umiestnil na druhom mieste.

Opravy a rekonštrukcie

V budove telovýchovy sa urobila rekonštrukcia hosťovských sprch a WC. Vykonalo sa množstvo brigád na všesportovom ihrisku, na hlavnom ihrisku, ako aj v okolí telovýchovného areálu, na ktorých sa zúčastňovalo množstvo členov TJ ale aj, čo je potešiteľné, množstvo občanov, ktorí nie sú našimi členmi. V letných mesiacoch, po skončení súťažného ročníka 2010/2011, sme chceli opraviť striedačky na ihrisku, sprchy v domácej šatni, opraviť vo všetkých šatniach omytky, vykonať nový náter a vymeniť podlahovú krytinu, avšak z dôvodov, že telovýchova má v tomto roku jedinečnú príležitosť urobiť generálnu rekonštrukciu hracej plochy sme z týchto prác upustili a sústredili sme sa na úlohy súvisiace s touto rekonštrukciou. V tomto smere nám veľmi pomáha starosta obce a Pavol Terem.

Chcem sa poďakovať všetkým Malachovčanom, členom aj nečlenom TJ, ktorí radi a ochotne pomáhajú telovýchove či už dodaním materiálu, ktorý im zvýšil zo stavieb či opráv domov, alebo odpracovaním brigád. Ďakujem aj sponzorom, a to Obecnému úradu Malachov, pohostinstvu Kaktus, f. LEGO a f. Geopris za sponzorské dary.

Výbor TJ SLOVAN Malachov vám všetkým želá príjemné chvíle strávené na športových akciách a veľa pekných športových zážitkov.

Ondrej DVORSKÝ, predseda TJ Slovan Malachov

Rozpis súťažného ročníka 2011/2012

V prípade, že sa podarí zabezpečiť rekonštrukciu ihriska, všetky zápasy, ktoré máme hrať doma, budú odohrané na ihrisku súpera.

Kolo	Mužstvo	Hrací deň	ÚHC	Poznámka
1	„A“	7.8.2011	Malachov - Králiky	16.30
2	„A“	14.8.2011	Dúbravica - Malachov	16.30
3	„A“	21.8.2011	Malachov - Lubietová	16.00
4	„A“	28.8.2011	Jakub - Malachov	16.00
14	„A“	1.9.2011	Malachov - Šáľková „B“	15.30 streda
5	„A“	4.9.2011	Malachov	voľno
10	Starí páni	5.9.2011	Malachov - Zvolen	17.00
6	„A“	11.9.2011	Hiadeľ - Malachov	15.30
11	Starí páni	12.9.2011	Rakytovce - Malachov	17.00
15	„A“	15.9.2011	Priečhod „B“ - Malachov	15.00 streda
7	„A“	18.9.2011	Malachov - Riečka	15.00
12	Starí páni	19.9.2011	Malachov - Brusno	16.30
8	„A“	25.9.2011	Tajov - Malachov	15.00
13	Starí páni	26.9.2011	Mičiná - Malachov	16.30
9	„A“	2.10.2011	Malachov - Mičiná	14.30
14	Starí páni	3.10.2011	Malachov - Jakub	16.15
10	„A“	9.10.2011	Strelníky - Malachov	14.30
15	Starí páni	10.10.2011	Kremnička - Malachov	16.15
11	„A“	16.10.2011	Malachov - Horné Pršany	14.00
12	„A“	23.10.2011	Nemecká - Malachov	14.00
13	„A“	30.10.2011	Malachov - Hronsek	13.30

Stolnotenisový klub Malachov má chuť napredovať

Je sobota, 23. 7. 2011. Uponáhlané dni, plné povinností, tento deň pre členov Stolnotenisového klubu Malachov vystriedalo stretnutie v prírode. V príjemnom prostredí Malachovskej doliny už od doobedňajších hodín rozvoniaval guláš, zneli tóny gitár spolu s pesničkami.

Herná plocha modrých pingpongových stolov bola na chvíľu vystriedaná zeleným trávnikom, na ktorom sa hral volejbal a futbal. Zmysel pre fair-play členov klubu sa preniesol aj do tejto hry a tak všetko prebiehalo v športovom duchu, bez zranení a nervozity.

Znameníť mäsko najmä z diviny, ktoré by bez problémov znieslo vysoké nároky sietí hotelov Hilton, sa podávalo „pomedzi reč“ a spolu s dobrým vínom prispeli k výbornej atmosfére.

Skrátka pohoda a relax. Priateľské rozhovory na rôzne témy rýchlo ukrajovali z ubiehajúceho času. Perfektne pripravený guláš a dobrá organizácia celého stretnutia nás sprevádzali až do neskorého večera, keď sme sa s dobrým pocitom rozchádzali.

O necelé tri mesiace začína nové kolo stolnotenisovej súťaže. Ďalší jej ročník bude mužstvo A aj B hrať v jednej skupine.

Obec Malachov, na čele s jej starostom Ondrejom Slivkom, vytvorila pre nás výborné podmienky. Možnosť trénovať dva krát v týždni, ako aj ďalšie podmienky vytvorené obcou, dávajú záujem, na ktorom sa dá veľmi dobre stavať. Vedúci klubu, Jozef Kozák spolu s jeho „pravou rukou“, vedúcim mužstva B, Šanom Hlavatým už podnikajú kroky, aby nasledujúci ročník dopadol pre stolnotenisový klub čo najlepšie. Pravidelné a premyslené tréningy, postupne sa zlepšujúce technické vybavenie a chuť výkonnostne rásť každého člena klubu dávajú reálnu šancu preto, aby sa naše úsilie zhodnotilo v čo najlepšom umiestnení v súťaži.

Súčasnou nášho stolnotenisového klubu je družstvo žien. Zatiaľ nefiguruje v súťaži, ale veľmi sympatická snaha jeho hráčok, entuziazmus a treba napísať aj neodmysliteľný ženský šarm, dotvárajú kolorit ženského družstva. Postupný výkonnostný rast hráčok, ku ktorému prispievajú svojou pomocou aj ostatní hráči, v budúcnosti môže vyprofilovať toto družstvo pre jeho zaradenie do súťaže.

Ak si chcete vychutnať peknú fair-play hru a nadýchať sa športovej atmosféry, pridte medzi nás, ste všetci vítaní. Či už ako diváci, alebo hráči.

Držme teda členom nášho Stolnotenisového klubu Malachov palce. Nech im malá, celuloidová loptička prinesie zaslúžené víťazstvá, dobrý pocit z hry a členom klubu, ako aj ostatným priaznivcom tohto dynamického športu, sprostredkuje krásne športové zážitky.

Vlado Niederland

Ja len dodám, že aj stolný tenis už zažíval v Malachove svoju „zlatú éru“ a o krásne zážitky (nielen športové) nebola núdza. V ďalšom čísle sa budeme venovať práve tomuto obdobiu. Dúfame, že starší si radi zaspomínajú a mladší to zoberú ako inšpiráciu.

(lk)

Multifunkčné ihrisko

si môžu záujemcovia o tenis, nohejbal a ďalšie športy rezervovať v pohostinstve Kaktus. Informácie u M. Pála, tel.: 0915 435 267.

Joga

s M. Galkom začne až 12. 10. 2011. Cvičí sa v telocvični ZŠ s MŠ vždy v stredu o 18:00 h. Platí sa 2,50 € za každé stretnutie. Od stredy 7. 9. 2011 budeme zatiaľ cvičiť s Mirkou.

Od septembra znova ZUMBA

OZ Malachovská dolina organizuje v spolupráci s Mgr. Líviou Krčovou tanečné hodiny zumb a aeróbneho cvičenia. Začínáme 1. 9. (štvrtok) o 18:30 h, prineste si vodu a uterák. Poplatok: 2 €, deti do 15 rokov 1 €.

POZVÁNKY A OZNAMY

Vyberáme z matriky

(stav k 22. 8. 2011)

Celkový stav obyvateľstva v Malachove:
1057 obyvateľov, z toho 518 mužov a 539 žien.

Prišli na svet

Čunderlíková Michaela (matka Soňa Junová), Banícka 22, nar. 5. 4.
Ovšák Ruben (matka Martina Plajová), Banícka 33, nar. 24. 5.
Blaško Miroslav (matka Ing. Anna Bušovská), Ortútska 89, nar. 1. 7.
Ličko Lukáš, Banícka 74, nar. 9. 7.
Pálová Larisa, Banícka 43, nar. 2. 8.
Rodičom blahoželáme!

Oslavujú jubileum

Krnáč Juraj , Ortútska 93	10. 8. 1931	80
Dutková Anna , Ortútska 185	29. 8. 1931	80
Urbánková Viera , Ortútska 22	12. 7. 1936	75
Dvorská Štefánia , Bučinová 17	20. 8. 1936	75
Dobrota Ján , Banícka 57	19. 6. 1941	70
Marko Vladimír , Banícka 82	20. 7. 1941	70

Všetkým gratulujeme!

Opustili nás

Hroncová Juliana, Banícka 42, nar. 11. 1. 1920, úmrtie 15. 4.
Oravec Ján, Banícka 60, nar. 19. 2. 1928, úmrtie 8. 5.
Snopko Ján – bývalý starosta obce, Ortútska 225, nar. 10. 7. 1952, úmrtie 16. 6.
Veisová Anna, Banícka 80, nar. 28. 12. 1929, úmrtie 1. 8.
Malvína Kralčáková, nar. 28.10.1929, Ortútska 96, úmrtie 18. 8.
Česť ich pamiatke!

PODNIKATELIA A ŽIVNOSTNÍCI Z MALACHOVA!

Dajte o sebe vedieť na: www.malachov.sk

Údaje v štruktúre:

meno/názov:

druh poskytovaných služieb:

kontakt, príp. link na vlastnú webstránku:

posielajte na e-mail: **ou@malachov.sk**, do predmetu správy uveďte **FIRMA NA WEBSTRÁNKU**, alebo ich s rovnakým označením vložte do schránky pri vchode do Obecného úradu Malachov.

Informácie o vás budú postupne pridávané pod záložkou **Firmy** na webstránku **www.malachov.sk**

Podmienkou je, aby boli vaše služby poskytované aj priamo v Malachove.

Kontakt môžu poskytnúť aj **súkromné osoby**, ktoré sú ochotné príležitostne vypomôcť s rôznymi prácami.

Program turistických akcií KST Vibrama Malachov

Tri dni turistiky s Vibramou 26.-28. 8. 2011 v Belianských Tatrách – Ždiar

Piatok: Monková dolina cez Široké sedlo na chatu Plesnivec. Cieľ – Tatranská Kotlina.

Sobota: Lysá Polana-Špiglasové sedlo na Morské oko-Lysá Polana.

Nedeľa: Kratučká trajačka Spišskou Magurou.

Nízke Tatry – Ohnište 24. 9. 2011

Trasa: Čertovica-Kumštové sedlo-Bocianske sedlo-Rovná hoľa-Svidovské sedlo-Ohnište-Svidovské sedlo-Svidovo-Malužiná.

Dĺžka trasy: 24 km, **Prevýšenie:** 1693 m

POZVÁNKA

Poľovnícky spolok Košiar vás všetkých srdečne pozýva na **pravú poľovnícku zábavu**, ktorá sa uskutoční dňa **26. novembra 2011** v Kultúrnom dome v Malachove.

Prihlásiť sa môžete na tel. čísla 0904 821 733 u p. Mojžiša.

Vstupné je **10 eur**.

V cene je **1 l vína a dobrá nálada**.

Tešíme sa na vašu účasť.

Jeseň v záhrade

Dňa **4. 9. 2011** sa uskutoční **brigáda** – kosenie v Malých dolinkách o 7:00 hodine.

Aj naša organizácia sa zúčastní **súťaže vo varení gulášu** počas Dní Malachova dňa **24. septembra**.

Výstava Jablko roka sa bude konať aj tohto roku **15. októbra**.

Všetci ste srdečne vítaní. Pri všetkých týchto podujatiach sa podáva občerstvenie pre všetkých členov zdarma. Prosím o hojnú účasť.

J. Dobrota, predseda ZO SZZ

Obecná knižnica

Je otvorená každý pondelok v čase 17:00-19:00 h. Členský poplatok pre dospelého je 0,70 €, deti majú členské zdarma.

Opätovná výzva

Staňte sa prispievateľom!

Podajte sa s nami o vaše zážitky, postrehy, pripomienky a my vám ich radi uverejníme. Uvítame aj akékoľvek pripomienky k obsahu a forme MN.

L. Kubišová (kontakty v tiráži)

Malachovské noviny, roč. V, č. 2/2011

Občasník vydáva: Obecný úrad Malachov v spolupráci s občianskymi združeniami pôsobiacimi v Malachove

Registrovaný: Ministerstvom kultúry SR pod č. EV 4270/11, farebná verzia v .pdf na **www.malachov.sk**

Číslo redakčne pripravila: Luba Kubišová, e-mail: kubisova@gmail.com, tel.: 0905 984 661. **Nešlo jazykovou korektúrou.**

Grafická úprava: Martin Mlích – MLIHTRONIX, **Tlač:** DALI-BB, s.r.o., Redakcia si vyhradzuje právo krátenia a úpravy rukopisov!